

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет маркетингу

Кафедра регіоналістики і туризму

Рівень вищої освіти
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма

перший (бакалаврський)
05 «Соціальні та поведінкові науки»
051 «Економіка»
«Економіка міста та урбаністика»

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Інструменти сталого фінансування в економічному розвитку міст»
(назва теми)

здобувача Сологуб Тетяни Миколаївни
(ПІБ, підпис)

Науковий керівник: професор, Пилипів Віталій Володимирович
(науковий ступінь, учене звання, ПІБ)

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації
здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: д.е.н., професор, академік НАН України
Данилишин Б.М.
(науковий ступінь, учене звання, ПІБ)

(підпис)

Київ 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет маркетингу

Кафедра регіоналістики і туризму

Рівень вищої освіти
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма

перший (бакалаврський)
05 «Соціальні та поведінкові науки»
051 «Економіка»
«Економіка міста та урбаністика»

ПОГОДЖЕНО

Керівник проєктної групи (гарант)
освітньо-професійної програми

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

(підпис) (ініціали, прізвище)

20__ р.

(підпис) (ініціали, прізвище)

20__ р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувача вищої освіти Сологуб Тетяни Миколаївни
(прізвище, ім'я, по батькові)

денної форми навчання

очної (денної), заочної, дистанційної

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

на тему «Інструменти сталого фінансування в економічному розвитку міст»

Тему затверджено наказом ректора Університету від "_____" 20__ р. № _____

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1	Теоретичні засади сталих інструментів фінансування (назва розділу)
Розділ 2	Характеристика фінансового забезпечення сталого розвитку міст України (на прикладі міста Київ) (назва розділу)
Розділ 3	Напрями удосконалення використання інструментарію фінансування сталого розвитку міст України (назва розділу)

Об'єкт дослідження:	Фінансування сталого розвитку міст, що включає різні процеси та явища
Предмет дослідження:	Механізми та інструменти фінансування сталого розвитку міст урахуванням ряду чинників
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	Розробка ефективних механізмів фінансування сталого розвитку міст на основі інтеграції екологічних, соціальних та управлінських аспектів (ESG) у фінансові рішення.

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	Визначити сутність та основні принципи сталого фінансування розкрити його значення для економічного розвитку міст.
У розділі 2	Підібрати та представити відповідні методи та підходи для оцінки екологічних, соціальних ризиків та ризиків корпоративного управління та інтегрувати їх у фінансові рішення.
У розділі 3	Узагальнити результати та розробити сучасні механізми фінансування сталого розвитку міст, включаючи інноваційні фінансові інструменти та методології управління ESG-ризиками.

**Завдання підготував
науковий керівник**

(підпис)

(ініціали, прізвище)

«____» _____ 20__ р.

Сологуб Т.М.

**Завдання
здобувач**

одержав

(підпис)

(ініціали, прізвище)

«____» _____ 20__ р.

Реферат

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 61 сторінку, 2 таблиці, 12 рисунків, список використаних джерел з 41 найменувань, 1 додаток

«Інструменти сталого фінансування в економічному розвитку міст»

Актуальність полягає в тому, що сталий розвиток міст забезпечує високий рівень життя з мінімальним впливом на довкілля. Незважаючи на те, що стале фінансування дуже цінується, його впровадження в міському управлінні ускладнюється відсутністю єдиних стратегій і недостатньою координацією зацікавлених сторін.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи – розробка ефективних механізмів фінансування сталого розвитку міст на основі інтеграції екологічних, соціальних та управлінських аспектів (ESG) у фінансові рішення.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі *завдання*:

- Визначити сутність сталого фінансування.
- Ознайомити з методами та підходами до оцінки ряду ризиків та їх інтеграції у процес прийняття фінансових рішень.
- Проаналізувати фінансові інструменти.
- Використовувати геоінформаційні системи (ГІС).
- Узагальнювати результати та розробляти сучасні механізми фінансування сталого розвитку міст.

Об'єктом дослідження є фінансування сталого розвитку міст, що включає різні процеси та явища

Предметом дослідження є механізми та інструменти фінансування сталого розвитку міст з урахуванням ряду чинників.

Методи дослідження з визначенням отриманих за їх допомогою результатів: аналітичний, інтегративний та економетричні методи, використовувались методи географічних інформаційних систем (ГІС)

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів: Теоретична значущість полягає в тому, що результати можна використовувати для

вирішення проблем у багатьох містах у всьому світі. Узагальнення, удосконалення класифікацій, виокремлення особливостей і створення нових ідей – усе це відноситься до цієї категорії. Методична значущість полягає в удосконаленні методів аналізу, оцінки та прогнозування того, як розвиватиметься досліджувана проблема. Узагальнення аналітичних процедур і розробка конструктивних пропозицій, які мають значення для економіки міста та регіону, демонструють практичну значущість.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2024

Рік захисту роботи 2024

Ключові слова: стале фінансування, економічний розвиток міст, зелені облігації, геоінформаційні системи (ГІС), інноваційні фінансові інструменти, управління ESG-ризиками.

ABSTRACT

The bachelor's thesis contains 61 pages, 2 tables, 12 pictures, a list of 41 references, 1 appendix

"Sustainable financing instruments in urban economic development"

The relevance of the topic is that sustainable urban development ensures a high standard of living with minimal environmental impact. Despite the fact that sustainable finance is highly valued, its implementation in urban management is complicated by the lack of unified strategies and insufficient coordination of stakeholders.

The purpose of this bachelor's thesis is to develop effective mechanisms for financing sustainable urban development by integrating environmental, social and governance (ESG) aspects into financial decisions.

In accordance with the goal, the following tasks were identified:

- Define the essence of sustainable finance.
- Introduce methods and approaches to assessing a range of risks and integrating them into financial decision-making.
- Analyse financial instruments.

- Use geographic information systems (GIS).
- Summarise the results and develop modern mechanisms for financing sustainable urban development.

The object of research is the financing of sustainable urban development, which includes various processes and phenomena

The subject of the study is the mechanisms and tools for financing sustainable urban development, taking into account a number of factors.

Research methods with the definition of the results obtained with their help: analytical, integrative and econometric methods, geographic information systems (GIS) methods were used

Theoretical, methodological and practical significance of the results: The theoretical significance is that the results can be used to solve problems in many cities around the world. Generalisations, improvement of classifications, highlighting of features and creation of new ideas all fall into this category. The methodological significance lies in the improvement of methods for analysing, evaluating and predicting how the problem under study will develop. The generalisation of analytical procedures and the development of constructive proposals that are important for the city and regional economy demonstrate practical significance.

Year of completion of the bachelor's thesis 2024

Year of thesis defence 2024

Keywords: sustainable finance, urban economic development, green bonds, geographic information systems (GIS), innovative financial instruments, ESG risk management

Відгук

про кваліфікаційну бакалаврську роботу
здобувача факультету маркетингу
освітньо-професійної програми «Економіка міста та урбаністика» студента **Сологуб
Тетяни Миколаївни**
на тему «Інструменти сталого фінансування в економічному розвитку міст»

1. **Актуальність теми.** Питання застосування інструментів фінансування сталого розвитку міст України є актуальним в контексті відбудови інфраструктури та простору міст на нових сучасних засадах. Дослідження таких інструментів та можливостей їх застосування в Україні є важливим аспектом повоєнної відбудови України.

2. **Позитивні риси кваліфікаційної роботи:** В роботі проаналізовано існуючі фінансові інструменти націлені на забезпечення сталого розвитку міст, включаючи зелені облігації та фонди сталого інвестування. Автором здійснено візуальне картографування проектів сталого розвитку з використанням геоінформаційних систем задля оцінки просторового розподілу цих проектів та їх впливу на міську інфраструктуру. Узагальнення та висновки щодо ефективності сучасних механізмів фінансування сталого розвитку міст включають інноваційні фінансові інструменти та методології управління ESG-ризиками.

3. **Наявність самостійних розробок автора:** Автором обґрунтовано підходи до підвищення ефективності використання інструментів фінансування розвитку міст України.

4. **Цінність теоретичних висновків і практичних рекомендацій:** Практичні рекомендації автора стосуються посилення інституційної спроможності, діджиталізації процесів, нормативноправового забезпечення, а також моніторингу і оцінки ефективності проектів сталого розвитку міст.

5. **Наявність недоліків:** робота могла б бути поглиблена за рахунок додаткового аналізу показників фінансової-кредитної системи для більш ґрунтовного розуміння необхідності створення законодавчої бази, що регулюватиме фінансування проектів сталого розвитку міст. Проте це не впливає на позитивну оцінку проведеного дослідження.

6. **Загальна оцінка кваліфікаційної бакалаврської роботи та її допущення до захисту перед ЕК:**

Критерії оцінювання	Шкала, балів	Оцінка, балів
1. Логіко-структурний рівень	0 – 6 – 8 – 10	10
2. Науково-теоретичний рівень (розділ 1)	0 – 6 – 8 – 10	10
3. Аналітико-методичний рівень (розділ 2)	0 – 6 – 8 – 10	8
4. Конструктивний рівень (розділ 3)	0 – 6 – 8 – 10	8
5. Рівень наукової етики	0 – 6 – 8 – 10	10
6. Організаційний рівень	0 – 6 – 8 – 10	10
Загальна оцінка	0 – 60	56

Кваліфікаційна бакалаврська робота відповідає встановленим вимогам та допускається до захисту

Науковий керівник:

д.е.н., професор

В.В.Пилипів

„.....” 2024 року

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТАЛИХ ІНСТРУМЕНТІВ ФІНАНСУВАННЯ.....	6
1.1 Сутність сталих інструментів фінансування.....	6
1.2 Класифікація сталих інструментів фінансування.....	10
1.3 Взаємозалежні підходи до рішення ризиків.....	14
1.4 Актуальність зелених фінансів.....	19
РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІСТ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ МІСТА КИЇВ).....	23
2.1 Світовий досвід використання сталих інструментів фінансування.....	23
2.2 Поточна ситуація фінансування сталого розвитку міста та джерел його фінансування (міста Київ).....	28
2.3 Пріоритети розвитку міста Києва: інноваційні механізми фінансування.....	34
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТАРІЮ ФІНАНСУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІСТ УКРАЇНИ.....	39
3.1 Визначення викликів використання інструментів фінансування в Україні.....	39
3.2 Стратегія підвищення ефективності використання інструментів фінансування розвитку міст України.....	42
3.3 Формування рекомендацій, напрями удосконалення.....	47
ВИСНОВКИ.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	56

Перелік умовних скорочень

ЦСР – Цілі сталого розвитку

СФ – стале фінансування

ESG – 3 англ. - Environmental, Social, and Governance. Екологічні, соціальні та управлінські сфери

РРР(ППП) – публічно-приватне партнерство

НБУ – Національний банк України

МСБ(П) – малий та середній бізнес (підприємство)

ДПП – державно-приватне партнерство

ЦТ – централізоване теплопостачання

ВСТУП

Актуальність теми. Оскільки урбанізація має забезпечити високий рівень життя з мінімальним впливом на довкілля, сталий міський розвиток є однією з ключових проблем сучасної економіки. Інструменти сталого фінансування виділяють гроші на проекти, які покращують соціальні, економічні та екологічні процеси. Покращення життя людей у містах можна досягти за допомогою ефективних засобів фінансування, таких як зелені облігації та стійкі взаємні фонди.

Хоча сталому фінансуванню приділено багато уваги, у міському управлінні важко використовувати його, оскільки немає єдиних стратегій. Оцінка ризиків соціальних і екологічних аспектів проектів, а також недостатня координація зацікавлених сторін залишаються важливими проблемами. Для продовження економічного зростання та покращення якості життя необхідні своєчасні та необхідні дослідження в цій галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми сталого фінансування та його вплив на економічний розвиток міст були предметом широкого дослідження. У своїй статті «Sustainable Finance: An Overview» (2020) Sommer S[1]. підкреслює, наскільки важливо включити екологічні, соціальні та управлінські аспекти (ESG) у фінансові рішення. Звіт ООН (2022) [6] вивчає ресурси та методи фінансування, необхідні для досягнення цілей сталого розвитку. Міжнародна організація з Індексом сталого розвитку (ICP)[17] оцінює виконання 17 ЦСР для різних країн, що вказує на потенційні загрози. Додаткові дослідження необхідні для покращення механізмів фінансування та забезпечення стійкого економічного зростання, щоб вирішити такі проблеми, як інформаційна асиметрія, відсутність прозорості та економічні виклики.

Специфіка джерельної бази. Вагомий внесок у теоретичні засади та основоположні аспекти інструментів сталого фінансування а також їх розвиток здійснили ряд науковців: Коваленко, Ю. М., & Літвін, Я. А.[4], Сколімовська, А.[5], Головка, В.[17], Павлюченко, Ю. М.[30], Дудніков І. В., Ковальчук Т. В., Сизоненко О. С.[35].

Метою кваліфікаційної бакалаврської роботи є розробка ефективних механізмів фінансування сталого розвитку міст на основі інтеграції екологічних, соціальних та управлінських аспектів (ESG) у фінансові рішення, що дозволить забезпечити економічну стабільність та покращення якості життя населення.

Для досягнення поставленої мети у роботі визначено такі **завдання:**

- Визначити сутність та основні принципи сталого фінансування та розкрити його значення для економічного розвитку міст.
- Підібрати та представити відповідні методи та підходи для оцінки екологічних, соціальних ризиків та ризиків корпоративного управління та інтегрувати їх у фінансові рішення.
- Проаналізувати існуючі фінансові інструменти, що підтримують сталий розвиток міст, зокрема зелені облігації та фонди сталого інвестування.
- Провести візуальне картографування проектів сталого розвитку з використанням геоінформаційних систем (ГІС) з метою оцінки просторового розподілу цих проектів та їх впливу на міську інфраструктуру.
- Узагальнити результати та розробити сучасні механізми фінансування сталого розвитку міст, включаючи інноваційні фінансові інструменти та методології управління ESG-ризиками.

Об'єктом дослідження є фінансування сталого розвитку міст, що включає процеси та явища, які сприяють економічній стабільності, соціальному добробуту та екологічній стійкості міських агломерацій.

Предметом цього дослідження є механізми та інструменти фінансування сталого розвитку міст з урахуванням екологічних, соціальних та корпоративних чинників.

Для досягнення мети в дослідженні використовувалися різні **методи**. Серед них:

- Аналітичний та інтегративний методи дозволяють розділити процеси на складові та об'єднати їх у цілісну систему, що допомагає виявити ключові аспекти фінансування сталого розвитку міст.
- Економетричні методи (кореляційний, регресійний та кластерний аналізи) допомагають оцінити ефективність різних фінансових інструментів та виявити взаємозв'язки між показниками сталого розвитку міст.
- Для візуалізації даних про розподіл фінансових ресурсів та їхній вплив на міський розвиток використовувались методи географічних інформаційних систем (ГІС), що дозволило покращити наочність і зрозумілість висновків. Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Теоретична значущість полягає в тому, що результати можна використовувати для вирішення проблем у багатьох містах у всьому світі. Узагальнення, удосконалення класифікацій, виокремлення особливостей і створення нових ідей – усе це відноситься до цієї категорії. Методична значущість полягає в удосконаленні методів аналізу, оцінки та прогнозування того, як розвиватиметься досліджувана проблема. Узагальнення аналітичних процедур і розробка конструктивних пропозицій, які мають значення для економіки міста та регіону, демонструють практичну значущість. Дослідження сприяє розробці концепцій, проектів і методів управління міським розвитком.

Інформаційною базою дослідження стали праці вітчизняних і зарубіжних науковців та практиків, статистичні дані з офіційних сайтів, звіти рейтингових агентств, огляди, науково-популярні та журнальні видання, блоги, а також фактичні дані інституцій та професійних онлайн-платформ у сфері урбанізації.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТАЛИХ ІНСТРУМЕНТІВ ФІНАНСУВАННЯ

1.1 Сутність сталих інструментів фінансування

Важливість сталого фінансування зосереджується на таких трьох взаємопов'язаних концепціях: стабільність, ризик та ефективність. З точки зору сталого розвитку, фінансування спрямоване на усунення дефіциту фінансування та допомогою переходу до більш стабільного майбутнього. Це вимагає перенаправлення державного та приватного капіталу на стійкі інвестиції та економічну діяльність, яка має позитивний вплив на навколишнє середовище (наприклад, стале лісове/сільське господарство, відновлювані джерела енергії, енергоефективність та санітарія). Якщо власники та менеджери активів розглядають ці інвестиції як бізнес-можливості, вони відповідно направляють свої потоки капіталу[1].

Стратегія сталого фінансування полягає в тому, щоб екологічні, соціальні та управлінські критерії (ESG) були інтегровані в фінансові послуги, щоб досягти результатів сталого розвитку, таких як пом'якшення та адаптація до несприятливих наслідків зміни клімату.

Сталий розвиток — це тривале економічне процвітання, яке менш залежить від використання обмежених ресурсів і експлуатації природного середовища. Він більш соціально інклюзивний і включає взаємопов'язані екологічні, соціальні, економічні та управлінські аспекти.

«Зелена» або «низьковуглецева» економіка — це такий тип економіки, який ефективно використовує ресурси та працює на благо суспільства[2].

Фінансові інструменти є невід'ємним і одним з найважливіших елементів фінансового ринку. Політика сталого фінансування тлумачить сталий розвиток як довготривале економічне зростання, яке менш залежне від використання обмежених ресурсів та втручання в природне середовище. Вона прагне до більшої соціальної інклюзивності та охоплює екологічні, соціальні, економічні та управлінські аспекти, які тісно пов'язані між собою.

Як на практиці, так і в теоретичних дослідженнях згадується багато різних видів фінансових інструментів, що пов'язано з динамічним розвитком фінансового ринку, а також з величезним розвитком галузі права фінансового ринку, який ми можемо спостерігати в останні кілька років.

Ще одним аспектом системи є фінансове забезпечення: основні положення теорії свідчать, що загалом це – поєднання різних відносин у таких сферах, як розподіл та обіг, яке виникає на різних рівнях: держава, організації, громадяни.

Отож, сталі фінансові інструменти забезпечують міста необхідним капіталом для здійснення розвитку і підтримки економіки.

Зважаючи на особливе значення у фінансовому секторі, інструменти характеризуються існуванням цілої низки власних класифікацій та функцій, які вони виконують. Звертаючись до нашого українського П(С)БО 13 інструменти поділяються на: 1) фінансові активи; 2) фінансові зобов'язання; 3) інструменти власного капіталу; 4) похідні фінансові інструменти (рисунк 1.1).

При зверненні до Системи національних рахунків (СНР'2008)¹, бачимо, що існує два класи інструментів у: метали та цінні папери. Більш детально можна

Примітка.

¹ Система національних рахунків (СНР) – це сукупність показників послідовного та взаємопов'язаного опису найважливіших процесів і явищ економіки: виробництва, доходів, споживання, нагромадження капіталу та фінансів.

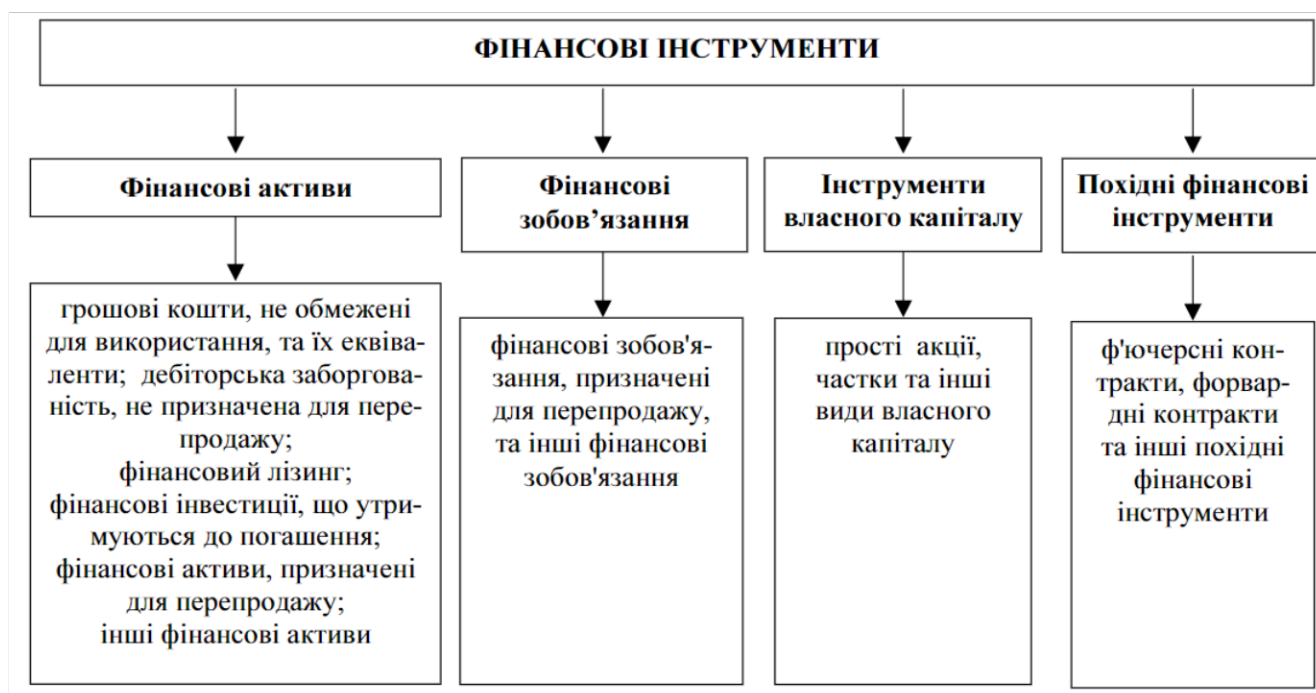

Рисунок 1.1 – Класифікація фінансових інструментів у ПС(Б)О 13[4]

Джерело: За матеріалами[4]

ознайомитись на рисунку 1.2. Усі фінансові інструменти поділяються на цінні та нецінні папери. Перші можна умовно поділити на товарні та фінансові. Ті, своєю чергою дають право власнику розпоряджатися матеріальними об'єктами; до них відносяться коносаменти та складські свідоцтва. Власнику надається право на фінансові вимоги, серед яких облігації, акції, казначейські зобов'язання, чеки та векселі.

Існує шість категорій, насамперед на основі їхньої юридичної конструкції, тобто способу визначення власника і способу передачі вартості інструменту. У межах цієї групи виділяють цінні папери на замовлення, які визначають власника, цінні папери на пред'явника, передача яких є нічим іншим, як передачею документа, та іменні цінні папери, передача яких може відбуватися лише шляхом передоручення. У поділі за виконуваними економічними завданнями – ринкові та приватні цінні папери, залежно від кола осіб, яким вони адресовані, прав, які вони підтверджують, розрізняють цінні папери, що підтверджують грошові вимоги (акції, облігації, векселі) та права на спільну власність на майно, місця обігу.

Фінансові інструменти 2	Складові та їх визначення 3
Монетарне золото та спеціальні права запозичення (СПЗ)	Монетарне золото – золото, що належить органам грошово-кредитного регулювання (або іншим суб'єктам, які перебувають під їх фактичним контролем) і є резервним активом
	Спеціальні права запозичення (СПЗ) – міжнародні резервні активи, що створюються МВФ і розподіляються серед його членів на додаток до наявних резервних активів
Готівкова валюта та депозити	Готівкова валюта – банкноти та монети, що мають фіксовану номінальну вартість і випущені або дозволені до випуску центральним банком або органами державного управління
	Переказні депозити – усі депозити, що можуть бути а) обмінені на банкноти й монети на вимогу за номінальною вартістю без штрафів або обмежень; б) безпосередньо використані для здійснення платежів чеком, переказом, поштовим переказом, списанням, зарахуванням або іншими засобами платежу
Боргові цінні папери	Боргові цінні папери – це інструменти в обігу, що є свідченням борг (векселі, облігації, депозитні сертифікати у вільному обігу, комерційні папери, боргові зобов'язання, цінні папери, що забезпечені активами та інші подібні фінансові інструменти, що зазвичай підлягають торгівлі на фінансових ринках)
Позички	Позички – фінансові активи, що а) виникають, коли кредитор надає кошти безпосередньо дебітору і б) оформлюються документами, що відсутні в обігу
Акціонерний капітал та акції інвестиційних фондів	Акціонерний капітал – всі інструменти та документи, що підтверджують вимоги на залишкову вартість активів корпорації або квазікорпорації після задоволення вимог усіх кредиторів. Включає: а) акції, що включені до лістингу; б) акції, що не включені до лістингу; в) інші види участі в капіталі
	Інвестиційні фонди – установи колективного інвестування, за допомогою яких інвестори об'єднують кошти для інвестування у фінансові або нефінансові активи.
	Фонди грошового ринку – інвестиційні фонди, які інвестують виключно або переважно в короткострокові цінні папери грошового ринку, такі як казначейські векселі, депозитні сертифікати та комерційні папери.
	Акції та паї фондів грошового ринку є вимогою на частини вартості чистих активів заснованого фонду грошового ринку. Акції і паї інших інвестиційних фондів є вимогою на частину вартості чистих активів заснованого інвестиційного фонду за винятком фондів грошового ринку
Програми страхування, пенсійного забезпечення та стандартизованих гарантій	Страхові технічні резерви (крім резервів зі страхування життя) включають попередні виплати чистих страхових премій (крім премій зі страхування життя) і резерви для покриття нерегульованих вимог за страховими відшкодуваннями (крім відшкодувань зі страхування життя)
	Права на отримання виплат зі страхування життя та ануїтетам – відображають обсяг фінансових вимог власників полісів до установ, що надають послуги зі страхування життя або виплати ануїтетів

Рисунок 1.2 – Класифікація фінансових інструментів у Системі національних рахунків[4]

Джерело: За матеріалами[4]

Цінними паперами можна торгувати на регульованому ринку, де торгують базовими фінансовими інструментами, тобто акціями, облігаціями.

Цінні папери виконують низку функцій, найважливішою з яких є функція забезпечення правомірності, яка спрямована на полегшення ідентифікації особи, яка має право на володіння цим папером. Функція легітимності є спільною для всіх

цінних паперів. Функція кредитування, завдяки якій емітент цінного паперу може отримати позику від покупця у відповідній формі. Функція обігу забезпечує просту передачу прав, які закріплені в даному документі. Платіжна функція – цінний папір забезпечує заміщення платежу. Гарантійна функція – випуск документа має на меті забезпечити вимогу кредитора.[5]

1.2 Класифікація сталих інструментів фінансування

Щоб краще ознайомитись з принципами інструментів, розглянемо джерела фінансування: в контексті Цілей сталого розвитку (далі ЦСР) країни значно підвищили свою здатність залучати кошти з різних джерел фінансування, які можуть бути використані для досягнення пріоритетів розвитку. Нижче (рис. 1.3) наведено приклади таких джерел фінансування, які можуть бути використані для досягнення пріоритетів розвитку.[6]

Рисунок 1.3 – Джерела фінансування в контексті досягнення ЦСР[6]

Джерело: За матеріалами[6]

Галузі та комплекси	Суть перетворень
Здоров'я населення та якість життя	Забезпечення якості атмосферного повітря населених пунктів, ґрунтів, поверхневих і підземних вод, питної води, продуктів харчування згідно з гігієнічними нормативами, дотримання норм радіаційної безпеки населення, допустимих рівнів акустичного, електромагнітного та інших видів шкідливого впливу; формування активного й відповідального ставлення кожної особи до власного здоров'я, чистоти й естетичного стану навколишнього природного середовища
Громадянське суспільство	Розроблення механізмів суспільного партнерства, ефективний контроль громадян над діяльністю владних структур, активізація участі громадськості у формуванні та реалізації політики сталого розвитку
Освіта, наука, культура	Розроблення освітніх програм; постійне вдосконалення спеціальних навчальних програм зі сталого розвитку в закладах освіти; розвиток за державної підтримки системи освіти, перепідготовка й підвищення кваліфікації кадрів для різних галузей економіки з питань сталого розвитку; сприяння формуванню екологічної культури в усіх громадян

Рисунок 1.4 – Головні напрями перетворень у соціальній сфері у процесі переходу на засади сталого розвитку [7]

Основними напрямками діяльності в соціальній сфері, пов'язаними з переходом до сталого розвитку в Україні, є: збереження здоров'я населення, забезпечення соціального захисту людей, які потребують захисту; стандартів якості життя, прийнятих у розвинутих країнах і для всіх верств населення. Орієнтир рівня сучасного розумного споживання через реформування систем управління, освіти, науки, культури та медицини. (таб 1.4)[7]

Підсумовуючи проведений аналіз характеристик, класифікації та функцій фінансових інструментів виявляється багато відмінностей у їх поділі та навіть у спробах створити єдине універсальне визначення. Аналіз також дозволяє зробити висновки, які вказують на те, що державі слід розглянути можливість запровадження єдиного загального визначення в Законі "Про торгівлю фінансовими інструментами".

1.2.1 Аспекти сталого фінансування

Опираючись на раніше згадані ЦСР, термін «стале фінансування» містить в себе екологічні, соціальні та управлінські (ESG) аспекти, які далі ми розглянемо більш детально.

Екологічні відповідають своєю чергою за:

1. Пом'якшення наслідків зміни клімату.
2. Захист біорізноманіття.
3. Стале використання та охорону водних і морських ресурсів.
4. Уникнення та зменшення забруднення навколишнього середовища.

Соціальні:

1. Доступ до належного медичного обслуговування.
2. Дотримання трудових стандартів (відсутність дитячої праці, примусової праці та дискримінації).
3. Дотримання безпеки праці та охорони здоров'я.
4. Права профспілок та свобода зібрань.

Управлінські:

1. Податкова чесність.
2. Антикорупційні заходи.
3. Управління сталого розвитку радою директорів.
4. Сприяння викриттю порушень.
5. Гарантії захисту персональних даних.
6. Відкритість даних.

«Розробка відповідних стандартів сталого фінансування та рекомендації щодо інтеграції екологічних, соціальних і управлінських стандартів в діяльність фінансових установ відбуватиметься в межах реалізації Договору про співпрацю між Національним банком України та IFC від 16 квітня 2021 року для впровадження проекту з розвитку сталого фінансування в Україні»[8].

1.2.2 Перспективи

Важливість сталого фінансування обґрунтовується трьома взаємозалежними перспективами. По-перше, з точки зору сталого розвитку, виникає потреба у фінансуванні переходу до сталого соціально-економічного розвитку. Але для подолання дефіциту фінансування необхідні значні інвестиції. Одних лише державних ресурсів буде недостатньо для подолання цього фінансового розриву. Як варіант рішення є переосмислення державного фінансування та інвестицій і залучення інструментів змішаного фінансування, в якості засобу використання обмежених державних ресурсів за принципом субсидіарності¹ для забезпечення приватних інвестицій.

1.2.3 Ризики сталих інструментів фінансування

З розширенням джерел фінансування, розвивають і інструменти. Інноваціям піддається і їх способи мобілізації та впровадження у контексті ЦСР, підключаючи не тільки державу, а й приватних інвесторів. Не дивлячись на перспективи цих інструментів, їх обсяг впровадження, на жаль, лишається невеликим. Це спричинено, відсутністю врахування, раніше згаданих (ESG) аспектів. В наслідку маємо: обмеження законодавчі та політичні, а також дефіцит публічності даних.

Із-за великого різноманіття, важливо виокремити найактуальніші. Водночас підібрати правильний моніторинг, за для відстеження результатів залучених обраних інструментів. Але не в усіх країнах є такий доступ, середні за доходом країни, зазвичай використовують змішане фінансування, коли країни з низьким не мають такої можливості. Це спричинено підвищеним ризиком втрати ресурсів, через відсутність розвитку та стабільності.

Примітки

1. Комплексний підхід спільноти до розв'язання проблеми.

Фінансовий сектор пропонує широкий спектр інвестиційних продуктів, які можуть мати різний ступінь інтеграції ESG-аспектів. Застосування мінімальних стандартів сталого розвитку може стати обов'язковим і знаходити застосування в багатьох процесах фінансового сектору, таких як закони про боротьбу з відмиванням грошей та фінансуванню тероризму, а також соціальні мінімальні стандарти, які забезпечують захист від дитячої та примусової праці. Проте, інтеграція ESG-критеріїв є переважно добровільною і все ще на ранній стадії. Інвестиції, спрямовані на досягнення соціального впливу без значних фінансових прибутків, залишаються доменом обраних інвесторів. Залежно від цілей, процеси ESG можуть використовуватися для зменшення ризиків або створення цінності.

1.3 Взаємозалежні підходи до рішення ризиків

Важливість сталого фінансування обґрунтовується трьома взаємозалежними підходами:

З думки сталого розвитку, СФ (стале фінансування) має справу з потребою у переході до сталого соціально-економічного розвитку. Для подолання дефіциту фінансування необхідні інвестиції. Фінансовий сектор відіграє важливу роль у мобілізації та спрямуванні цих фінансових ресурсів, тим самим "переорієнтуючи" трильйони чинних фінансових активів на низьковуглецеві, сталі та стійкі інвестиції. Власники активів, інвестиційні менеджери та банки все частіше розглядають цей перехід як бізнес-можливість і відповідно до цього коригують свої інвестиційні та фінансові стратегії. Лише державних ресурсів буде недостатньо для подолання цього фінансового розриву.

В якості рішення приватний фінансовий сектор, зокрема банки та компанії з управління активами, все більше приділяють увагу ESG-міркуванням у своїх фінансових рішеннях. Фінансові інструменти, такі як тематичні облігації (зелені, соціальні, блакитні облігації, облігації КПТ та ЦСР) та продукти сталого

кредитування (ESG-кредити та зелені кредити), спрямовують капітал на інвестиції та діяльність, яка має позитивний вплив на довкілля і сталий розвиток. Державне втручання може створити сприятливе середовище шляхом створення правил, норм та стимулів, що впливають на співвідношення ризиків і прибутковості. Ці рішення включають переосмислення державного фінансування та інвестицій, зокрема використання змішаного фінансування для залучення приватних інвестицій. Це сприятиме прийняттю фінансових та інвестиційних рішень на основі принципів ESG.

Загрози, пов'язані зі сталим розвитком, все частіше визнаються найважливішими. Отже, такі ризики впливають на економічні показники будь-якої організації в ланцюжку створення вартості, включно з об'єктом інвестування, а також на платоспроможність позичальника. Від фінансової галузі вимагається належним чином виявляти, оцінювати та управляти джерелами фінансових ризиків, пов'язаних з аспектами сталого розвитку, зокрема, пов'язаними з навколишнім середовищем та зміною клімату, включаючи ризики, пов'язані з пандеміями, такими як COVID-19 у 2020 році. У своєму Звіті про глобальні ризики за 2020 рік (WEF, 2020)[8] Всесвітній економічний форум визначив найбільші загрози для світової економіки. Серед них ризики, пов'язані з навколишнім середовищем та здоров'ям, вперше увійшли до першої сімки, а "екстремальні погодні явища" та "нездатність пом'якшити наслідки зміни клімату та адаптуватися до них" очолили список. Ризики з цих та інших джерел, пов'язаних з ESG, можуть проявлятися по-різному:

- Фізичні ризики виникають внаслідок пошкодження майна, землі та інфраструктури, наприклад, внаслідок екстремальних погодних явищ та ширших кліматичних тенденцій, і в широкому сенсі можуть призвести до загибелі людей та міграції. Це знижує вартість активів, призводить до зниження прибутковості компаній, завдає шкоди державним фінансам і збільшує витрати страховиків на врегулювання страхових збитків. Непрямий вплив на макроекономічне

середовище, наприклад, зниження обсягів виробництва та продуктивності праці, посилює ці прямі наслідки.

- Ризики перехідного періоду – це ризики, пов'язані з економічними витратами та регуляторними змінами під час переходу до більш сталої та вуглецевої-нейтральної економіки. Ці ризики можуть бути пов'язані із зусиллями щодо пом'якшення наслідків зміни клімату, коли різкі зміни в політиці, спрямовані на скорочення викидів вуглецю і, таким чином, стримування глобального потепління, можуть мати значний вплив на економіку. Іншим джерелом ризиків перехідного періоду є підривні технологічні інновації, такі як розвиток альтернативних і чистіших джерел енергії, а також зміни в поведінці споживачів і ринків у бік більш екологічних продуктів і послуг, які можуть призвести до зміни економічної структури. Третім і тісно пов'язаним з цим фактором є ринкова психологія, тобто зміни, які можуть бути наслідком очікувань змін у політиці або змін у поведінці споживачів. Під час переходу до більш зеленої, більш вуглецевої-нейтральної економіки може відбутися переоцінка базових фінансових активів, особливо якщо це відбувається раптово. Проблемні активи є класичним прикладом ризиків переоцінки, пов'язаних з таким переходом.

Хоча вплив зміни клімату є вкрай невизначеним, існує високий ступінь впевненості в тому, що поєднання фізичних ризиків та ризиків перехідного періоду матеріалізується в майбутньому[10]. Зміни в політиці, технологіях та фізичних ризиках створить нові витрати та можливості, які вимагатимуть переоцінки та коригування широкого спектра активів[11]. Експерти все частіше попереджають, що такі переоцінки активів можуть не відбуватися з постійною швидкістю протягом наступних десятиліть. Зміни можуть відбуватися раптово і створювати серйозні ризики для стабільності фінансового сектору[12].

- Репутаційний ризик стає все більш важливим, оскільки зростає обізнаність і чутливість до зміни клімату та більш широких питань сталого

розвитку (наприклад, порушення прав людини і трудових прав), частково через важливість, що зростає соціальних мереж та інших комунікаційних технологій. Для фінансових установ та власників активів стає все більш соціально неприйнятним ігнорувати міркування ESG.

- Ризики відповідальності можуть впливати на організації (як державні, так і приватні), які несуть відповідальність за шкоду, заподіяну навколишньому середовищу, або за порушення стандартів у сфері зміни клімату чи інших ESG-стандартів. Ці організації можуть бути притягнуті до відповідальності урядами, міжнародними організаціями та судами, незалежно від їхньої прямої вини чи провини. Сюди входить компенсація, що виплачується страховими компаніями за певні ESG-ризики.

Потенційний вплив ризиків зміни клімату та інших ESG-ризиків є значним, нелінійним і важко передбачуваним; ESG-ризики взаємопов'язані, можуть виникати паралельно і можуть посилювати один одного. Візьмемо найочевидніший приклад: Вимірювання фінансових ризиків, пов'язаних зі зміною клімату, є складним. Кількісна оцінка фінансових ризиків, пов'язаних зі зміною клімату, є складною і вимагає оцінки впливу декількох кліматичних сценаріїв з різними фізичними та часовими наслідками протягом декількох десятиліть. Традиційні методи аналізу екологічних ризиків, як правило, спираються на великі масиви історичних даних, які вже не відображають екологічні та економічні реалії. Оскільки середня ймовірність і масштаби малоймовірних екстремальних подій з високим рівнем впливу змінюються, фінансові установи повинні застосовувати далекоглядний, довгостроковий підхід до управління ризиками [13]. Подібний динамізм, зумовлений скороченням часових циклів, очевидний у випадку збоїв, пов'язаних з пандемією, і існує усвідомлення того, що традиційні підходи до інтеграції ESG-факторів у системи управління ризиками є неадекватними перед обличчям потенційних збоїв, що досягають нових рівнів масштабу, ймовірності та взаємопов'язаності.

З іншого боку, відсутність прозорості та інформаційної асиметрії, а також невідповідність попиту та пропозиції на зелені та сталеві інвестиції можуть призвести до потенційної переоцінки певних активів, створюючи «зелену мильну бульбашку».

Таким чином, рішенням буде загальновизнаним рекомендації, які можуть сприяти створенню галузевих стандартів. Останнім часом банки все частіше включають ESG-ризики у свої принципи фінансування та управління ризиками; вони навіть приєднуються до добровільних стандартів, таких як Принципи Екватора [14]. Нові методи управління ризиками включають стрес-тестування за допомогою сценарного аналізу та оцінку фінансових ризиків, пов'язаних із кліматом, на основі різних майбутніх сценаріїв (наприклад, 1,5°, 3°, 6°C зниження температури). Це досягається завдяки створенню нових баз даних, які допомагають інвесторам і компаніям краще оцінювати потенційні фінансові наслідки зміни клімату та підвищувати стійкість до кліматичних ризиків.

Фінансові регулятори та центральні банки розробляють монетарну політику, щоб контролювати системні ризики фінансової системи, які впливають на фінансові установи, такі як банки, страхові компанії, інвестиційні банки тощо. Вони регулюють ринок, перенаправляючи інвестиції, які часто залежать від короткострокових прибутків, на довгострокові рішення. До них відносяться вимоги до включення кліматичних ризиків у практику управління фінансовими ризиками, наприклад, за допомогою сценарного аналізу стрес-тестів та інструменти ліквідності, ліміти кредитування та диференційовані резервні вимоги, які враховують фінансові ризики, пов'язані з кліматом [15].

- З точки зору ефективності, для того, щоб фінансовий сектор функціонував та належним чином, учасники ринку повинні мати можливість приймати обґрунтовані рішення, підтримувати довгострокову стійкість у фінансово-економічній діяльності та приймати обґрунтовані рішення. У більшості випадків «довірчий обов'язок» фінансових консультантів та інвестиційних менеджерів включає необхідність обліку та розкриття важливих даних щодо питань

ESG. Більшість емпіричних досліджень показують, що або міркування враховуються в інвестиційних рішеннях і кредитних і фінансових показників, або існує позитивна кореляція між ними. Це особливо актуально в періоди криз і невизначеності, таких як пандемія COVID-19, яка посилила «липкість» інвестицій на основі міркувань. Крім того, дослідження показують, що різні зміни в регіоні та діяльність у секторі також впливають на цю зв'язок. Такі позитивні ефекти від інтеграції можуть зростати з часом, оскільки певні ризики, як-от кліматичні, можуть матеріалізуватися протягом тривалого періоду часу. Згідно з NGFs [10], існують три проблеми: 1) відсутність даних і баз даних щодо ESG-ризиків; 2) відсутність інструментів для визначення того, наскільки важливі ці ризики; і 3) відсутність єдиного міжнародного розуміння того, що таке «зелені» та «сталі» інвестиції. Захист клієнтів, включаючи відповідальне управління даними, стає все більш важливим аспектом і стає все більш важливим в умовах диджиталізації та технологічних змін.

1.4 Актуальність зелених фінансів

Щоб роз'яснити актуальність зелених фінансів, ознайомимось з графіком (рис 1.4) створеним авторами «Аналіз джерел та інструментів залучення фінансових ресурсів для фінансування ЦСР» на основі «The sustainable loan market: A snapshot of recent developments» [6]. Бачимо, що попит зріс у 2019 і різко спав у 2020 році, ймовірно у зв'язку з розпалом коронавірусу, до якого економіки країн не були готові. Схожа мета зелених позик і зелених облігацій полягає в тому, що вони створюють конкуренцію для зелених проектів, які будуть фінансуватися за допомогою зелених боргових зобов'язань: якщо проект фінансується зеленими облігаціями, той самий проект не може бути фінансований зеленими позиками.

Рисунок 1.5 – Надання зелених позик та позик, пов'язаних зі сталим розвитком, у світі за період 2015-жовтень 2020 року[6]

Джерело: За матеріалами[6]

Більшість організацій надають перевагу запуску невеликої кількості зелених проектів, оскільки зелені облігації є публічним інструментом для комунікації та брендингу. Після цього ці облігації можна доповнити позиками, пов'язаними зі сталим розвитком, щоб більше просувати стратегії сталого розвитку.[6]

Отож, повертаючись до вирішення правила щодо прозорості та оприлюднення інформації були розроблені центральними банками та органами фінансового нагляду. Фінансові установи добровільно зобов'язалися підвищити прозорість. Нові спеціалізовані постачальники послуг, які пропонують індивідуальні дані з ESG та інструменти для їхнього включення, з'являються поряд з відомими рейтинговими агентствами, які інвестували значні кошти або в розвиток внутрішніх компетенцій у сфері ESG, або в залучення зовнішніх експертів. Для визначення того, чи є економічна діяльність «зеленою» або «сталою» для їхньої установи, членів або юрисдикції, різні державні та приватні зацікавлені сторони розробили визначення, відоме як «таксономія». У сфері фінансів диджиталізація та технологічні посередники дають можливості для підвищення ефективності, прозорості (наприклад, за допомогою технології блокчейн) і підзвітності. Регулятори придумали нові способи створювати майбутнє регуляторне середовище

за участю громадськості, такі як «регуляторні пісочниці», які дозволяють тестувати нові бізнес-моделі на короткостроковій основі. Деякі люди, які виступають за впровадження факторів сталого розвитку у фінансовому секторі, виступають за те, щоб ESG-елементи були справедливо включені до економічного аналізу. Розвиток терміну EESG (економічні, екологічні, соціальні та управлінські аспекти) дозволяє уникнути того, щоб ESG розглядали як додаток, що komponує, згідно з Favorett [16].

Розкривши сутність, підходимо до висновку, що банки все більше усвідомлюють ризики, пов'язані з ESG, а також ризики, пов'язані з кліматом. Однак фактичне включення цих ризиків у стратегію, управління та ризик-менеджмент поки що є початковим, існує низка різних підходів і відправних точок. Існують різні підходи до визначення елементів ESG. Оскільки ці методи опитування висвітлюють особливості банків, вони можуть бути особливо важливими для розробки таксономії ЄС. Хоча ми зазначаємо, що це відбувається з різних джерел і в результаті різноманітних мотивацій, ми бачимо обнадійливу тенденцію до включення сталого розвитку в бізнес-стратегії. Наразі міркування щодо ризиків не посідають перше місце. Впровадження та поширення ESG спонукає організації переглянути свої бізнес-моделі, прийняти та розширити стратегії сталого розвитку. Попри на виклики, пов'язані з фінансуванням сталого розвитку, ці стратегії також будуть інтегровані у фінансові стратегії. Фінансування, пов'язане зі сталим розвитком, дає можливість компаніям та організаціям будь-якого розміру отримати доступ до фінансування, пов'язаного зі сталим розвитком, чи то через масштабне синдикуване фінансування, чи то через прості двосторонні угоди. Для отримання такого типу позик позичальники повинні мати перевірену, послідовну та ґрунтовну стратегію сталого розвитку. Це необхідно, оскільки під час отримання позики позичальник повинен повідомити кредитора про свою стратегію, політику та цілі. Отже, позичальник має оцінити, які цілі є доречними та значущими для надання позики, щоб покращити свою ефективність.

Необхідно покращити розуміння потенційного впливу зміни клімату та врахування довгострокових часових горизонтів, щоб подолати деякі перешкоди на

шляху до більш систематичного включення сталого розвитку в розробку стратегій. Залежно від рівня розвитку кожної установи механізми управління та процедури управління ризиками, які застосовуються до ESG та кліматичних ризиків, розвиваються різною мірою. Загалом, всупереч на зростаюче розуміння того, що ризики, пов'язані з кліматом, зокрема, заслуговують на увагу з точки зору ризик-менеджменту, необхідно фактично включити ці ризики в систему управління ризиками, а також розробити відповідні функції управління ризиками й розробити надійні інструменти ідентифікації та оцінки.

РОЗДІЛ 2

ХАРАКТЕРИСТИКА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІСТ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ МІСТА КИЇВ)

2.1 Світовий досвід використання сталих інструментів фінансування

Сучасний світ стикається з численними викликами, пов'язаними зі змінами клімату, соціальною нерівністю та деградацією природних ресурсів. Для вирішення цих проблем уряди, підприємства та фінансові установи звертаються до сталих інструментів фінансування. Ці інструменти дозволяють не лише забезпечити економічне зростання, але й сприяти соціальному добробуту та охороні навколишнього середовища.

У багатьох країнах по всьому світу накопичено багатий досвід використання цих інструментів. Це допомагає зрозуміти, які стратегії є найбільш ефективними, які труднощі виникають під час їх впровадження та які перспективи вони відкривають для майбутнього прогресу. Для адаптації та вдосконалення національних стратегій сталого фінансування дослідження галузі є важливим кроком. Це дозволить максимально використовувати глобальні практики та досвід для досягнення сталого розвитку на місцевому рівні.

Для подальшого аналізу світового досвіду використання сталих фінансових інструментів я створила карту (GIS) (рис 2.1), що слугуватиме основою, щоб визначити як позитивні, так і негативні сторони їхнього впровадження в різних регіонах світу.

Картка показує основні міста, берегову лінію, річки та кордони, що надає контекст для вивчення географічних і політичних факторів, що впливають на розвиток стійких фінансових установ у різних регіонах. Це наочне представлення

покращує розуміння світових тенденцій, а також регіональних успіхів і проблем у сфері сталого фінансування.

Опис карти:

- Міста (жовті точки): ці точки показують основні центри міст, де можуть бути зосереджені стійкі фінансові ініціативи;
- Берегова лінія, річки та озера: це географічні характеристики, які можуть впливати на рішення щодо стратегії сталого розвитку;
- Кордони: виділяють політичні межі, що допомагає оцінити національні стратегії.

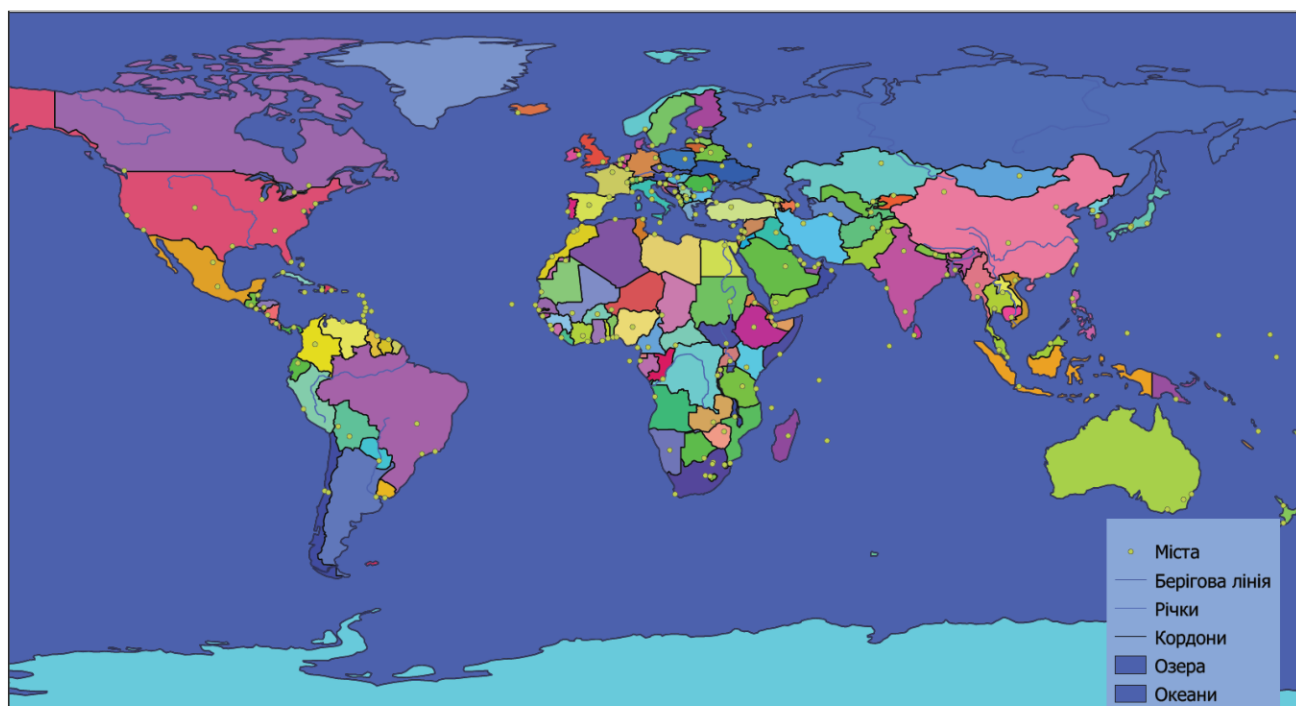

Рисунок 2.1 – Оглядова карта світу

Джерело: Складено автором

Розглянувши суть сталого розвитку в минулому розділі, варто проаналізувати індекс сталого розвитку (ICR). Результати ICR були опубліковані міжнародною організацією Sustainable Development Solutions Network [17]. Індекс розраховується на основі 100 показників, пов'язаних із виконанням 17 ЦСР, для 157 країн у всьому світі. У ньому розглядаються досягнення країн у боротьбі з бідністю, дотриманні гендерної рівності, забезпеченні населення високоякісними

медичними та освітніми послугами тощо. Данія, Швеція, Фінляндія, Франція, Австрія, Німеччина, Чехія, Норвегія, Нідерланди та Естонія входять до десятки країн, які очолили рейтинг у 2019 році. Україна займає 41-е місце в рейтингу, США – 35-е, КНР – 39-е, а Індія – 115-е.(таб 2.1)[17]

Рисунок 2.2 містить показники, які служать інформативним інструментом для визначення потенційних загроз сталому розвитку економіки країни. Вони також дають змогу краще зрозуміти, в якому напрямку потрібно рухатися. Крім того, ми бачимо певну кореляцію між ІСР і ІЛР, незважаючи на те, що вони не є зіставними. Загальна залежність включає дані, отримані в Сполучених Штатах, але

Таблиця 2.1 – Індеси сталого та людського розвитку обраних для аналізу країн за 2019 р [17]

Країна	Індекс сталого розвитку		Індекс людського розвитку	
	Значення	Місце в рейтингу	Значення	Місце в рейтингу
Норвегія	80,7	8	0,954	1
Німеччина	81,1	6	0,939	4
Швеція	85,0	2	0,937	8
КНР	73,2	39	0,920	15
США	74,5	35	0,647	129
Індія	61,1	115	0,758	85
Україна	72,8	41	0,750	88

Джерело: За матеріалами[17]

це пов'язано з особливостями обчислення цих індексів і умовами кожної конкретної країни.

Досвід країн у всьому світі дає можливість створити порівняння переваг і перешкод сталого розвитку економік країн, які ми обрали для аналізу (рис. 2.2). Порівняльна таблиця дозволяє визначити основні напрями перетворень у різних галузях і міжгалузевих комплексах національного господарства. Звідси витікають напрями в інноваційній, конкурентоспроможній економіці, орієнтованій на зовнішній і внутрішній ринок, яка передбачає відновлення використаних

	Переваги від сталого розвитку	Перешкоди для сталого розвитку
Китай	– Високий рівень ВВП на одну особу; – висока тривалість життя; – висока продуктивність праці; – низький рівень бідності	– Нерівність розподілу доходів; – високе демографічне навантаження; – інтенсивні викиди вуглецю
США	– Високий рівень ВВП на одну особу; – високий рівень працевлаштування; – висока продуктивність праці; – залучення приватного сектору до формування великих структурних державних об'єктів	– Низький рівень тривалості життя серед країн з розвинутою економікою; – високий рівень бідності серед країн з розвинутою економікою; – інтенсивні викиди вуглецю
Індія	– Зростання продуктивності праці; – високий рівень ВВП на одну особу серед країн з економікою, що розвивається	– Високий рівень бідності в країні; – високий дисбаланс між багатими і бідними; – високий рівень бідності
Норвегія	– Один із найвищих показників ВВП на одну особу; – високий рівень продуктивності праці; – високий рівень зайнятості; – використання приватних консультантів для надання якісних державних послуг	– Наявність нерівності в розподілі доходів
Швеція	– Висока продуктивність праці; – низький рівень бідності; – висока тривалість життя	– Наявність нерівності в розподілі доходів; – неефективний державний контроль у соціально-економічній сфері при залученні приватних установ
Німеччина	– Низький державний борг; – низький рівень забруднення повітря; – висока тривалість життя; – активне використання публічно-приватного партнерства для розвитку економіки	– Нерівність у багатстві, порівняно з іншими країнами з високими доходами
Україна	– Прийнятний рівень працевлаштування; – середній рівень тривалості життя	– Низька продуктивність праці; – незбалансованість розподілу доходів і багатства; – високий рівень бідності

Рисунок 2.2 – Порівняння плюсів і мінусів для сталого розвитку національних економік аналізованих країн[17]

Джерело: За матеріалами[17]

матеріалів і ресурсів, є необхідною структурною перебудовою під час реалізації ЦСР (рис 2.3).

Вивчалася також роль політики та нормативно-правових актів у розширенні масштабів сталого фінансування в Японії [18]. Спеціалізуючись на окремих сферах, деякі автори зосередилися на сталому розвитку міст у Китаї [19] та створенні системи природоохоронних територій на Соломонових островах [20]. Крім того, було проаналізовано політичні засади сталого розвитку в Азії та Африці

[21]. У європейських дослідженнях не домінував якийсь один предмет, зосереджуючись на енергетичній сфері та оцінці фінансових ризиків, пов'язаних з енергетичним переходом [22] та вуглецевим ринком [23]. Були представлені дані про стан нефінансової звітності в США та причини відмінного підходу порівняно

Галузі та комплекси	Суть перетворень
Енергетична	• Підвищення технічного рівня та екологічної безпеки теплових електростанцій; • розвиток екологічно чистої енергетики відновлюваних джерел; • формування передумов для переходу енергетичного сектору країни на нові види енергії; • вирішення проблем тривалого й безпечного збереження та переробки радіоактивних відходів через створення замкнутого ядерного циклу; • реконструкція підприємств вугільної промисловості; • розроблення та впровадження ефективних механізмів економії енергії
Промисловість і транспорт	• Нарощування обсягів виробництва з глибокою переробкою та високою якістю кінцевої продукції; • упровадження енерго- та ресурсозберігаючих і маловідходних технологій, широке застосування відновлюваних, екологічно чистих джерел енергії; • упровадження нових екологічно безпечних транспортних систем, поетапне припинення використання етилованого бензину та свинцевих домішок; • розв'язання проблеми утилізації відходів, що утворюються у процесі господарської та іншої діяльності
Аграрна	• Підвищення врожайності зернових, овочевих, технічних культур, продуктивності й ефективності тваринницьких галузей господарства як для задоволення внутрішніх потреб, так і для нарощування експортного потенціалу; • розширене впровадження органічного землеробства; • збільшення обсягу виробництва високоякісних продуктів харчування, забезпечення контролю якості сільськогосподарської продукції; • упровадження ефективного контролю за використанням генетично модифікованих організмів
Житлово-комунальне господарство	• Здійснення заходів щодо утеплення будинків; • заміна та модернізація котлів малої потужності на сучасні з підвищеним коефіцієнтом корисної дії; • упровадження систем обліку споживання води, тепла й енергоресурсів; • перехід на принципи раціонального співвідношення індивідуального та централізованого постачання водних і теплових ресурсів; • забезпечення населених пунктів очисними спорудами, комплексами з переробки побутових відходів, організованими сучасними сміттєзвалищами

Рисунок 2.3 – Основні напрями трансформацій у галузях та міжгалузевих комплексах національної економіки в процесі переходу до принципів сталого розвитку[17]

Джерело: За матеріалами[17]

з урядами інших країн світу [24]. Крім того, було описано сферу сталої енергетики і в Канаді [25]. В Африці науковці зосередилися на питаннях малих та середніх підприємств [26], ризику дефолту та доступу до фінансування. Слід також зазначити, що одне дослідження було присвячене субнаціональному рівню регіону Басків і питанням, пов'язаним з фінансуванням "зелених" проектів, які залежать від рішень регіонального уряду [27].

На основі викладеного матеріалу можна зробити кілька важливих висновків. Кожна країна має унікальні виклики та стимули для реалізації Цілей сталого розвитку (ЦСР), які можуть мати різний вплив. Україна не є винятком у цьому процесі. Проблеми, з високим рівнем бідності та значною нерівністю між багатими та бідними, характерні для багатьох країн світу. Досвід Норвегії та Швеції показує, що ефективне державне управління, збалансована податкова система та мінімізація корупції можуть досягти позитивних результатів.

Вивчення досвіду найбільш розвинених країн світу, ЄС, а також окремих країн, що розвиваються, таких як Німеччина, Норвегія, Швеція, Китай, США та Індія, дозволило систематизувати ці дані та створити матрицю переваг та перешкод на шляху до сталого розвитку національних економік. Ця таблиця порівняння може бути використана для реструктуризації економіки України, зокрема, для внесення змін у функціонування різних галузей та міжгалузових комплексів, що сприятиме досягненню економічних, екологічних та соціальних цілей.

У подальших дослідженнях варто звернути увагу на вплив сталого розвитку на економічну безпеку з урахуванням інтенсифікації глобалізаційних процесів та нових загроз, зокрема тих, що виникають у зв'язку з поширенням COVID-19.

2.2 Поточна ситуація фінансування сталого розвитку міста та джерел його фінансування

Щоб проаналізувати фінансові інструменти обраного міста, нам варто врахувати, що відноситься до показники відображаючих сталість. В моєму випадку я обрала довідковий документ, що розробив проект Green Deal Ukraine [28], який

містить шість рекомендацій щодо успішного зеленого відновлення в важливих секторах економіки України. Кожна рекомендація містить поради щодо того, як її впровадити, а також як змінити українське законодавство, щоб воно відповідало вимогам ЄС.

Німеччина, Польща та Україна працюють над Зеленим договором України, який триває чотири роки. Він був запущений 1 червня 2023 року. Мета проекту полягає в тому, щоб аналітичний центр у Києві допомагав українським урядовим інституціям, політикам, експертам і суспільству в підготовці політичних рішень щодо енергетики та клімату. Аналітичний центр допоможе Україні в трьох напрямках. Спочатку це стійка реконструкція енергетичної системи країни; після цього країна зможе успішно вступити до ЄС; і останнє, але не менш важливе, декарбонізація економіки та енергетичної системи країни.

Аналітики Green Deal Ukraine [28] вважають, що Україні необхідне розуміння того, як за допомогою політики зеленого оновлення можна вирішити найбільші труднощі, що стоять перед країною. Для того, щоб Україна стала здатною конкурувати на єдиному ринку, країна потребує ґрунтовних економічних перетворень. Для цього Україні необхідно привабити більше іноземного вкладу та розбудувати сильні інституції.

Способи ефективного зеленого відновлення:

- Підвищення конкурентоспроможності бізнесу на європейському ринку. Для цього українські продукти та системи мають відповідати європейським стандартам якості. Крім того, країна повинна запровадити ціни на промислові викиди парникових газів, порівнянні з цінами ЄС. Крім того, пропонується посилити інноваційний потенціал, особливо у сферах досліджень енергетичних технологій та встановлення доступних тарифів на електроенергію для комерційних і побутових споживачів.

- Удосконалити сільськогосподарське виробництво до сучасних екологічних стандартів. Для досягнення цього необхідно підвищити ефективність виробництва біоенергії та безпечне та ефективне використання агрохімікатів. Крім

того, також планується впровадження додаткових вуглецевих поглиначів і системи вуглецевих кредитів.

- Модернізація будівель, яка заощаджує енергію. Другим за величиною споживачем енергії є житловий сектор, який становить 28% кінцевого споживання енергії в Україні. Для зеленого відновлення пропонується впровадити розумні стандарти енергоефективності та будівельних матеріалів, декарбонізувати теплопостачання та зробити модернізацію квартир інвестиційно привабливою. Крім того, пропонується впровадити механізми зовнішнього аудиту, щоб перевірити ефективність і результативність державних проектів і запобігти неякісним послугам або завищеним витратам.

- Підвищення стійкості електроенергетичних систем у регіонах. Для залучення інвестицій рекомендується змінити операторів систем розподілу та створити незалежну, професійну регулювання. Крім того, інвестиції в відновлювану енергетику повинні бути менш ризикованими.

- Перехід на транспорт, який викидає менше вуглецю. Для цього потрібно надати перевагу залізничному транспорту вантажів, а також електрифікувати як пасажирський, так і вантажний транспорт.

- Встановлення урядом чітких і міцних довгострокових орієнтирів. Внутрішня узгодженість, координація та прозорість, зокрема через консультації з громадськістю та державними установами, можуть покращити управління та знизити ризики[17].

Щоб визначити ситуацію фінансування сталого розвитку міста та джерел його фінансування, я звернулась до статистики Києва Національного банку України[29] у розрізі показників, необхідних для зеленого відновлення (таб 2.2).

Ця таблиця дає зрозуміти динаміку кредитів, наданих депозитними корпораціями нефінансовим корпораціям, у розрізі видів економічної діяльності. Дані подані за період від квітня 2023 року до березня 2024 року.

Можна побачити, що загальна сума кредитів коливається протягом цього періоду, найвищий показник спостерігається в грудні 2023 року (490 334 одиниці),

Таблиця 2.2 – Кредити, надані депозитними корпораціями
нефінансовим корпораціям, у розрізі видів економічної діяльності[29]

Період	Усього	у тому числі за видами економічної діяльності										
		Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	Переробна промисловість	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	Будівництво	Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	Фінансова та страхова діяльність	Операції з нерухомим майном	Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги
1	2	3	4	5	6	7	8	10	13	14	16	18
03.2023	497 597	35 495	15 597	64 771	54 230	378	15 439	15 557	1 329	48 329	8 340	2 255
04.2023	491 784	35 088	15 552	61 678	54 002	381	15 430	15 649	1 938	48 371	8 355	2 232
05.2023	485 952	34 963	16 012	60 085	53 387	386	15 204	15 496	1 915	48 359	8 302	2 225
06.2023	481 444	34 352	15 991	58 509	53 551	95	15 322	15 045	1 859	48 176	8 334	2 249
07.2023	480 786	32 803	16 084	59 077	54 225	92	15 226	14 954	1 813	48 076	8 144	2 202
08.2023	480 782	32 796	16 282	57 021	53 985	97	15 117	14 865	1 849	48 059	8 085	2 131
09.2023	482 220	33 917	15 875	55 616	53 534	97	15 022	15 734	1 827	47 213	8 056	2 110
10.2023	481 162	34 766	15 963	54 420	53 214	98	14 869	15 735	1 820	46 878	8 024	2 097
11.2023	484 914	34 973	16 068	54 633	53 885	83	14 982	15 868	1 837	46 764	8 178	2 076
12.2023	490 334	36 848	16 339	52 366	54 817	108	14 740	16 109	1 970	48 910	7 984	2 171
01.2024	483 713	35 778	16 223	50 093	53 020	108	14 792	15 955	1 929	47 344	7 993	2 312
02.2024	484 507	34 865	16 546	51 408	51 375	103	14 857	15 629	1 931	48 433	8 034	2 293
03.2024	491 429	36 407	16 692	52 578	52 746	79	15 296	15 385	1 274	48 023	8 171	2 305

Джерело: Складено автором за матеріалами[29]

а найнижчий - в липні 2023 року (480 786 одиниці).

Серед різних секторів економіки, переробна промисловість зазвичай отримує найбільшу кількість кредитів, хоча її частка зменшується з 61 678 в квітні 2023 року до 52 578 в березні 2024 року. Сектори постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, а також операції з нерухомим майном теж отримують значну кількість кредитів.

Навпаки, сектори такі як водопостачання; каналізація, поводження з відходами та охорона здоров'я та надання соціальної допомоги отримують найменшу кількість кредитів за цей період.

1. Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство: кредити в цьому секторі коливаються між 32,796 та 36,848 одиницями. Це може відображати сезонність в сільському господарстві та рибному господарстві.

2. Добувна промисловість і розроблення кар'єрів: загальний обсяг кредитів в цьому секторі зростає від 15,552 до 16,692 одиниць. Це свідчить постійний попит на кредити для розвитку цієї галузі.

3. Переробна промисловість: цей сектор постійно отримує найбільшу кількість кредитів, але кількість кредитів зменшується з 61,678 до 52,578 одиниць. Це вказує на зменшення попиту на кредити в цьому секторі.

4. Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря: цей сектор отримує досить стабільну кількість кредитів, що коливається від 51,375 до 54,817 одиниць.

5. Водопостачання; каналізація, поводження з відходами: кількість кредитів в цьому секторі найнижча серед усіх секторів. Це відображає низький рівень інвестицій в цю галузь.

6. Будівництво: кредити в цій галузі варіюються від 14,740 до 15,430 одиниць. Це може відображати стабільний попит на кредити в будівельній галузі.

7. Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність: Кількість кредитів в цьому секторі коливається від 14,865 до 16,109 одиниць.

8. Фінансова та страхова діяльність: кількість кредитів в цій галузі варіюється від 1,274 до 1,970 одиниць, що є відносно низьким рівнем порівняно з іншими галузями.

9. Операції з нерухомим майном: цей сектор отримує стабільний обсяг кредитів, що коливається від 46,764 до 48,910 одиниць.

10. Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування: кількість кредитів в цій галузі коливається від 7,984 до 8,355 одиниць.

11. Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги: цей сектор отримує найменшу кількість кредитів, що коливається від 2,076 до 2,312 одиниць.

Ці показники відіграють значущу роль як інструменти сталого фінансування. Вони допомагають виявити тенденції, визначити, які сектори економіки є найбільш привабливими для кредитування, і слугують основою для прийняття рішень про кредитування та інвестиції.

Спочатку, важливо відмітити, що сектори, які отримують значну кількість кредитів, можуть бути ключовими драйверами економічного зростання. Це означає, що вони можуть мати прямий вплив на рівень зайнятості, інноваційну активність та загальний рівень життя в країні. В той же час, сектори з низьким рівнем кредитування можуть потребувати додаткової фінансової підтримки для стимулювання розвитку. Включати різні форми державної підтримки, такі як податкові пільги, субсидії або програми гарантування кредитів.

Другим аспектом, на який варто звернути увагу, є тенденції в розподілі кредитів між секторами. Зменшення кількості кредитів в певному секторі може вказувати на зниження його привабливості для інвесторів. Це може свідчити про наявність проблем в даному секторі, таких як низька прибутковість, високий рівень ризику або недостатня інноваційна активність. З іншого боку, зростання кількості кредитів в певному секторі може вказувати на збільшення інвестиційних можливостей. Бачимо позитивні тенденції, такі як висока прибутковість, зниження ризику або зростання інноваційної активності.

Крім того, ці показники можуть бути використані як важливий інструмент регулювання в руках державних органів. Вони можуть використовувати цю інформацію для розробки політики у сфері кредитування, спрямованої на стимулювання розвитку певних секторів економіки.

Може включати в себе створення сприятливих умов для інвестицій в стратегічно важливі сектори, такі як переробна промисловість або постачання енергії. Водночас, держава може використовувати ці дані для контролю за стабільністю фінансового сектору в цілому, виявляючи потенційні "міхури" кредитування або перевантаження певних секторів боргом.

Отже, ці показники не лише відображають стан економіки та динаміку її розвитку, але й можуть бути використані як інструменти для формування стратегії сталого фінансування.

2.3 Пріоритети розвитку міста Києва: інноваційні механізми фінансування

Стратегія розвитку міста Києва до 2025 року [30] є основним нормативним документом, який визначає цілі та цілі розвитку міста на довгострокову перспективу. Стратегія передбачає концептуальне бачення майбутнього вигляду міста Києва до 2025 року, а також основні стратегічні ініціативи та пріоритети довгострокового розвитку міста, а також галузі міського господарства.

Київ активно використовує інноваційні механізми фінансування для підтримки сталого розвитку. Одним із прикладів є впровадження зеленої облігації.

Фінансування спрямовано на модернізацію систем водопостачання та очищення води, впровадження енергоефективних пристроїв, створення відновлюваних джерел енергії та інші проекти, які покращують якість навколишнього середовища та зменшують вплив на клімат. Відбувається забезпечення мешканців міста якісною питною водою та зменшення кількості води, яка втрачається в мережі. Це передбачає встановлення нових систем очищення води та покращення інфраструктури. Завдяки цьому знижується ступінь забруднення води та сприяє збереженню екосистеми.

Переваги використання зелених облігацій:

- Екологічна стійкість: реалізація проектів, фінансованих шляхом зелених облігацій, допомагає зменшити екологічне навантаження на місто та покращити якість життя його жителів.
- Економічна ефективність: модернізація систем водопостачання та водовідводки знижує вартість експлуатації та підвищує ефективність використання водних ресурсів.

У Києві зелені облігації можуть стати ваговою складовою капіталізації приватних ресурсів для екологічно відповідальних проектів, які допомагають місту досягати цілей сталого розвитку.

Наступним інструментом виступає публічно-приватне партнерство (ППП). Цей механізм передбачає співпрацю між міською владою та приватним сектором для реалізації значних інфраструктурних проектів.

Проекти, які реалізуються через PPP, включають створення, реконструкцію та управління різними об'єктами, включаючи дороги, мости, тунелі та школи, лікарні, спортивні споруди та інші об'єкти, які призначені для населення.

Основна перевага PPP полягає в тому, що приватний сектор надає як фінансові ресурси, так і досвід, ці ресурси допомагають зменшити витрати на проекти та підвищити їх якість і ефективність.

Приватні компанії, які беруть участь у проектах PPP, отримують пряму винагороду за свою працю. Найпоширенішими видами компенсації є право володіння та управління державними активами протягом певного часу або можливість отримувати плату за надання послуг. Плату можуть стягувати як користувачі послуг, так і держава.

Ще одним інструментом є співпраця з міжнародними організаціями, які займаються фінансовими питаннями. Для сприяння сталому розвитку Київ має міцні зв'язки з міжнародними організаціями, що надають фінансову допомогу, такими як Світовий банк, Європейський інвестиційний банк та Європейський банк реконструкції та розвитку. Таке партнерство сприяє збору значних коштів для реалізації стратегічних ініціатив. Наприклад, на офіційному сайті Європейського інвестиційного банку [31] опублікований випуск про те, що кредитна угода на суму 100 мільйонів євро була підписана між Київським міським головою Віталієм Кличком і Європейським інвестиційним банком (ЄІБ), банком Європейського Союзу та вагонним парком метрополітену міста. Київ, столиця і найбільше місто України з населенням близько трьох мільйонів людей, отримає покращення сталого міського транспорту за допомогою коштів ЄІБ.

Це перша позика, яку ЄІБ надає безпосередньо українським містам без участі держави в цьому процесі. Ця нова фінансова модель відповідає плану українського

уряду щодо фінансової децентралізації та децентралізації влади. Проект реалізовуватиме КМДА за підтримки комунальних підприємств «Київпастранс» та «Київський метрополітен».

Проект включає інвестування в тролейбуси та вагони метрополітену. Фінансування електротранспорту, який є більш екологічно чистим і економічним, підтримає сталий розвиток мобільності в містах. Це призведе до зменшення використання легкових автомобілів і пов'язаних з цим негативних наслідків для клімату та якості повітря в Києві. Отже, проект допоможе пом'якшити наслідки зміни клімату та наблизить Україну до Європейського зеленого курсу.

Повертаючись до механізмів фінансування варто зазначити важливість розвитку «інноваційних галузей економіки (на засадах смарт-спеціалізації) екосистеми», як зазначено в «Стратегії розвитку Київської області» [32].

Стратегічним пріоритетом економічного розвитку є розвиток інноваційно орієнтованого сектору економіки, який дасть поштовх для розвитку інших секторів та сприятиме реалізації експортного потенціалу основних галузей економіки.

Технічне та технологічне переоснащення промислових підприємств, розвиток наукомісткого, енерго- та екологічно ефективного високотехнологічного промислового виробництва з підвищенням економічної та соціальної вигоди, розширення ринків збуту продукції вітчизняних виробників. Розумна спеціалізація полягає не стільки в стимулюванні інновацій, скільки в активації довгострокових структурних змін в орієнтованій на майбутнє економіці регіону, дозволяючи їй зайняти нішу на світовому ринку.

Продумана та розумна спеціалізація регіону через цілеспрямовану підтримку інноваційного розвитку у визначеному спектрі пріоритетних галузей стимулюватиме якісні структурні економічні перетворення та зміцнить регіональні економіки на національному та глобальному просторі, що дозволить підвищити конкурентоспроможність.

Крім того, реалізація принципу розумної спеціалізації при виборі пріоритетних галузей економіки регіону відкриває можливість залучення ресурсів європейських фондів для стимулювання розвитку обраних галузей.

За результатами кількісного аналізу, проведеного відповідно до методичних рекомендацій та публічного обговорення Європейської Комісії, визначено такі розумні спеціальності[32]:

- Інноваційні харчові продукти з покращеною споживчою якістю (функціональні та харчові) виробництва.
- Розробка енергоефективних рішень на основі альтернативних джерел енергії
- Інноваційні продукти для будівництва, дизайну та побуту
- Біоактивні речовини та ліки для здоров'я людини

Напрямок впровадження розумної спеціалізації є актуальним для досягнення цілей сталого розвитку, сприяє переходу до ресурсоефективної економіки та створює конкурентні переваги на національному та міжнародному ринках. Підтримувати структурні зміни та створювати нові та кращі робочі місця та соціальні інновації. Завдяки інтелектуальній спеціалізації стане можливим використовувати потенціал регіону для структурних і технологічних змін і промислової модернізації на інноваційній основі.

Ми уважно розглянули різні підходи та інструменти, які використовуються в різних країнах для підтримки сталого розвитку. Це дослідження показує, що ключовими складовими успіху є ефективне державне управління, зниження корупції, збалансована податкова система та активна участь приватного сектору. Оскільки Україна стикається з низкою викликів, включаючи високий рівень бідності та значну соціальну нерівність, важливо використовувати цей міжнародний досвід для вдосконалення власної стратегії сталого розвитку. Рекомендації включають підвищення прозорості та ефективності державного

управління, сприяння інвестиціям у «зелені» проекти та розвиток інноваційних підходів у сферах енергетики, транспорту та будівництва.

Особливу увагу слід приділити запровадженню систем зелених облігацій та механізмів державно-приватного партнерства, які можуть забезпечити значні фінансові ресурси для розвитку екологічних та інфраструктурних проектів. Важливими аспектами також є сприяння малому та середньому бізнесу, розширення відновлюваних джерел енергії та модернізація існуючих виробництв.

Досвід розвинених країн Європейського Союзу, таких як Німеччина, Швеція та Норвегія, показує, що сталий розвиток можливий лише за умов комплексного підходу, який враховує економічні, соціальні та екологічні аспекти.

В Києві необхідно адаптувати ці підходи, враховуючи особливості національної економіки та поточні виклики, які постають перед країною. Виходячи з цього дослідження, сталий розвиток вимагає активного використання міжнародного досвіду, інтеграції нових фінансових інструментів, удосконалення національного законодавства та зміцнення співпраці між державним і приватним секторами. Це забезпечить сталий економічний розвиток, покращить якість життя людей та збереже довкілля для майбутніх поколінь.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТАРІЮ ФІНАНСУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІСТ УКРАЇНИ

3.1 Визначення викликів використання інструментів фінансування в Україні

В умовах воєнного стану, запровадженого через російську агресію, українські міста стикаються з численними викликами, які ускладнюють доступ до фінансових інструментів для забезпечення сталого розвитку. Військові дії вносять значні зміни в економічну та соціальну ситуацію, тому органи місцевого самоврядування повинні адаптуватися до нової ситуації та знаходити ефективні рішення.

«Зокрема, у період воєнного стану та повоєнний період постає завдання збереження та відновлення підприємницької активності по всій території України. Попри всі жахливі наслідки війни Україна не має відступати від концепції сталого розвитку, впровадження визначених Цілей сталого розвитку у сферу господарювання.» – як зазначає Петренко Л.М. доцент кафедри інформатики та системології, КНЕУ [33].

Економічна нестабільність є першим і, можливо, найважливішим викликом. Війна зазвичай призводить до підвищення інфляції, зростання безробіття, зниження інвестицій і падіння ВВП. Проблеми, пов'язані з зеленими облігаціями, публічно-приватними партнерствами та інноваційними технологіями, можуть зробити життя більш складним. Війна може втратити довіру інвесторів і зменшити інвестиції.

В сфері промисловості, щонайменше 426 великих і середніх приватних і державних підприємств і десятки тисяч малих приватних підприємств були пошкоджені або знищені з початку війни. Збитки компаній оцінюються в \$13,1 млрд. Фактична кількість, ймовірно, більша, оскільки не всі компанії мають інформацію особливо щодо тимчасово окупованих територій, відповідно до Аналітичного звіту сформованого Київською школою економіки [34]. Це ускладнює реалізацію проектів сталого розвитку, обмежуючи доступ до необхідних ресурсів, кадрів і знижуючи здатність міст гарантувати економічне зростання та екологічну стійкість у довгостроковій перспективі.

Повна масштабна війна сильно вплинула також і на фінансовий сектор, особливо на найважливішу частину — банки. Вони зазнали впливу як напряду, так і через проблеми, пов'язані з їхнім бізнесом, особливо позичальники. Фінансовий сектор зазнав прямих збитків у розмірі 44 мільйонів доларів, включаючи збитки від пошкодження нерухомого майна. Росіяни грабували банки на окупованих землях. До початку травня було втрачено 470 млн грн банкнот через пограбування або захоплення відділень. Банки знищили ще близько 60 млн грн банкнот національної валюти та вивезли для подальшого обміну в НБУ [34]. Викликом є те, що банки можуть зменшити інвестиції в інноваційні проекти через необхідність фокусувати ресурси на відновлення збитків і підтримку ліквідності. Крім того, погіршення фінансового стану позичальників може знизити їх здатність фінансувати проекти.

У результаті війни структура бюджетних витрат не сприяє економічному розвитку. Бюджет не виділяє достатньо грошей на проекти в галузі освіти та науки, інфраструктурні проекти та інші реформи. Авторки Буй Т. Г. і Прімерова О. К. [35] визначили, що у 2022 році соціальний захист і соціальне забезпечення стали третіми найбільшими статтями видатків. Видатки на громадський порядок, безпеку та судову владу вийшли на друге місце, збільшившись з 11,7 % до 16,4 %. Інші важливі цілі видатків включали загальнодержавні функції, охорону здоров'я, екологічну діяльність тощо, але через збільшення оборонних видатків їхня частка зменшилася (рис 3.1). Бюджетна система України також стикається з проблемою

того, що всі програми та реформи були повністю або частково припинені через воєнний стан і спрямування економіки країни на задоволення потреб оборони [35].

Рисунок 3.1 – Обсяг пріоритетних видатків бюджету у 2021–2023 рр., млрд грн [35]

Джерело: За матеріалами[35]

Доходи та видатки державного бюджету в 2022 році зросли на 35% і 80,4%. У 2021 році ці показники знизилися на 19,6% і 12,9% відповідно. Зростання витрат на оборону, безпеку та соціальну сферу призвело до збільшення розриву між доходами бюджету та видатками, що призвело до подальшого зростання дефіциту(рис 3.2)[35]. Зростання бюджетного дефіциту є ще одним блокуванням фінансування.

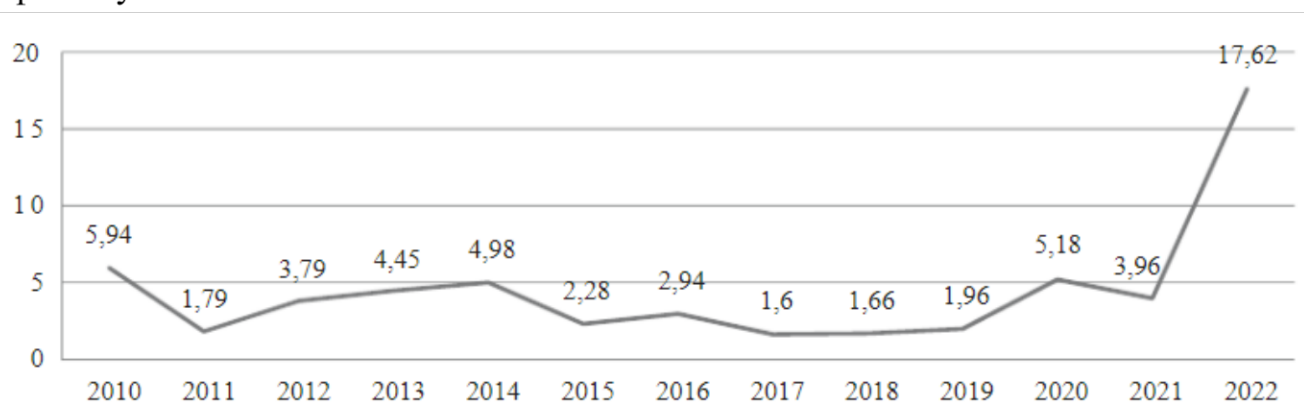

Рисунок 3.2 – Обсяг дефіциту зведеного бюджету у 2010–2022 рр., % від ВВП [35]

Джерело: За матеріалами[35]

Що стосується ризиків, війна також створює макроекономічні ризики, такі як зростання інфляції та нестабільність на валютному ринку. Інфляція може призвести до зниження купівельної спроможності населення та підвищення вартості кредитів.

Банки, що працюють з іноземною валютою, піддаються додатковим ризикам через зміни валюти, що може ускладнити фінансове планування та управління ризиками.

Також залучення зовнішнього фінансування для відновлення економіки та реалізації значних інфраструктурних проектів є складним завданням. Коли країна не може отримати доступ до міжнародних ринків капіталу, вона змушена шукати альтернативні джерела фінансування. Це може бути складним і вимагати значних зусиль.

Редакція Save Ukraine зауважує: «Корупція в Україні є однією з найважливіших соціально-економічних проблем, яка негативно впливає на всі сфери життя країни. Її економічні наслідки стають суттєвими обмеженнями для сталого розвитку країни, знижуючи інвестиційну привабливість та загрожуючи підприємницькій активності. [36] »

Одним із найбільш помітних економічних наслідків корупції в нашому конкретному випадку є зниження привабливості України для інвестицій. Інвестори з інших країн часто вважають корупцію ризиковим і перешкоджає бізнесу. Для бізнесу та інвесторів існує невизначеність через незавершеність антикорупційних реформ і відсутність ефективних заходів по боротьбі з корупцією. Це призвело до втрати довіри до української економіки.

Війна в Україні поставила під загрозу фінансовий сектор, зокрема банки; вони стикаються з прямими фінансовими збитками, погіршенням платоспроможності позичальників, зниженням інвестицій у сталий розвиток, макроекономічними ризиками та проблемами з доступом до міжнародних фінансових ринків. Зважаючи на всі ці виклики, важливо розробити стратегії та механізми, які уможливають ефективне використання фінансових інструментів для підтримки сталого розвитку, незважаючи на війну.

3.2 Стратегія підвищення ефективності використання інструментів фінансування розвитку міст України

Розвиток міст в Україні є важливим компонентом економічного зростання та покращення якості життя населення. В умовах обмежених ресурсів і зростаючих

потреб у модернізації інфраструктури ефективне використання ресурсів стає життєво важливим. У цьому контексті розробка та реалізація плану підвищення ефективності використання фінансових інструментів є головним завданням.

Уряд призначив Національний банк України (НБУ) для створення стійкої національної фінансової системи. Отже, з 1 липня 2020 року він став регулятором ринку небанківських фінансових послуг і розробив Дорожню карту щодо розвитку сталого фінансування та відповідну Політику НБУ щодо розвитку сталого фінансування на період до 2025 року. [2]

У результаті впровадження цієї політики до 2025 року повинна бути створена Національна стійка фінансова система. Здається, що його структура базується на загальновідомих ініціативах і рекомендаціях програми ООН з навколишнього середовища, Світового банку та мережі екологізації фінансової системи, а також на економічному співробітництві та розвитку для стійких інвестицій, банківських, страхових і біржових організацій. У співпраці з Міжнародною фінансовою корпорацією Національний банк України розробив дорожню карту розвитку сталого фінансування в Україні. [2] (Додаток А)

У рік, що послідував за повномасштабною російською окупацією, було створено безліч ініціатив і програм з можливих напрямків розвитку України під час і після війни. Очевидно, що відновлення країни буде неможливо без створення ефективного і прозорого бюджетного процесу. Досвід військового відновлення бюджетної системи можна запозичити у країн, які успішно пройшли цей шлях.[35] (рис 3.3)

Щодо програм підтримки МСП платформа «Дія.Бізнес» поділилась інформацією: «Міжнародні програми фінансування для МСП представлені в Україні програмами інвестиційного кредитування на сприятливих умовах»[37]. Ці програми підтримуються Міжнародними та Європейськими банками і реалізується через іноземну валюту, іноді в гривнях.

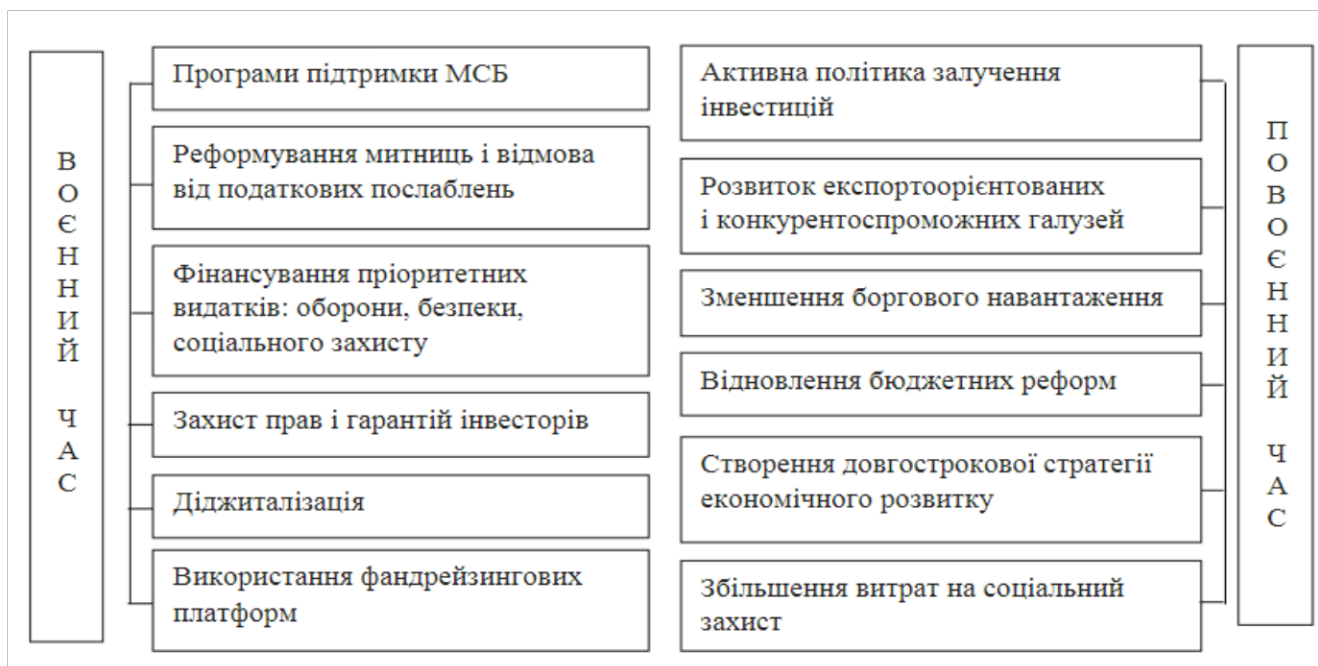

Рисунок 3.3 – Заходи бюджетної політики у воєнний та післявоєнний період [35]

Джерело: За матеріалами[35]

Європейський Союз використовує інструменти EU Blending, які включають технічну допомогу та фінансові гранти та позики. Щоб забезпечити його подальший розвиток, він оновив свою модель співпраці щодо залучення приватного сектору. Це було зроблено для того, щоб європейські фінансові установи могли брати на себе ризики в нових і амбітних проектах, а також для того, щоб вони могли розширити свої портфелі та працювати разом з місцевими банками та приватним сектором. Не тільки МСБ, але й більші підприємства зараз мають пріоритет[37]. Ці інструменти дозволяють реалізувати проекти, незважаючи на перераховані проблеми..

Стартапи та малі та середні підприємства (МСП) також отримують допомогу від програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України» (KEU), яка допомагає їм стати більш конкурентоспроможними на внутрішньому ринку України та на міжнародному ринку, сприяє розвитку спрощеного та прозорого бізнес-середовища та надає українським компаніям можливість скористатися перевагами міжнародної торгівлі. Так, для підтримки експортних альянсів Програма USAID KEU надає грантові програми для підтримки безперервності та відновлення бізнесу малих, середніх і сімейних підприємств.

Програма Fit for Partnership with Germany дозволяє українським підприємцям і менеджерам розвивати свої професійні навички у сфері ведення бізнесу, а також отримати нові навички, необхідні для ведення бізнесу за кордоном. Крім того, це дозволяє їм створити ділові зв'язки з німецькими та іншими іноземними партнерами та сприяти просуванню товарів і послуг України на міжнародних ринках. Варто відзначити, що учасникам Програми надається можливість покращити свої управлінські навички та познайомитися з потенційними діловими партнерами з Німеччини. [37]

Доступність для бізнесу різноманітних інноваційних фінансових інструментів і джерел залучення коштів є важливим фактором для активізації приватного фінансування у сферах сталого розвитку.

Що до політики залучення інвестицій, для наочності я ознайомила з актуальною (станом на 01.01.24) статистикою Міністерства економіки України[38], договорів ДПП.(див. рис. 3.4)

Рисунок 3.4 – Договори, укладені на умовах ДПП [38]

Джерело: За матеріалами[38]

Аналіз даних про укладені договори ДПП є важливим кроком у розробці стратегій підвищення ефективності використання фінансових продуктів у розвитку міст в Україні. Це дозволить визначити ключові напрями інвестування з урахуванням місцевих особливостей, оцінити ефективність поточних ініціатив, розробити нові інструменти підтримки та вдосконалити нормативно-правову базу. Такий комплексний підхід сприятиме більш ефективному використанню ресурсів та сприятиме сталому розвитку українських міст.

Відповідно інструментами не тільки сталого фінансування, а і відновлення та модернізації України буде виступати спеціальний інструмент Запропонований Європейською Комісією[39].

У процесі впровадження основних реформ, необхідних для вступу в Європейський Союз, новий інструмент для України буде використаний для досягнення макрофінансової стабільності та сприяння відновленню та модернізації країни. Він сприятиме поступовому переходу до зеленої, цифрової та інклюзивної економіки, яка відповідає правилам і стандартам Європейського Союзу. Він буде включати 3 напрямки: гранти і позики; рамкова програма; технічна допомога. З 2024 по 2027 рік передбачається, що гранти та позики Інструменту становитимуть до 50 мільярдів євро. [39]

Централізоване теплопостачання (ЦТ) може бути важливою частиною стратегії підвищення ефективності використання інструментів фінансування розвитку міст України. У рамках стратегії підвищення ефективності використання фінансових продуктів можна розглядати різні механізми, такі як державно-приватне партнерство (ДПП) для залучення приватних інвестицій.

Наприклад, збільшення частки відновлюваних джерел енергії та скидного тепла в теплових системах України є однією з цілей програми SUDH. НЕФКО надає позики для фінансування проектів програми. Це доповнюється грантами в розмірі 6 млн. євро від Швеції. Швеція буде виділити як мінімум 4 мільйони євро на технічну допомогу для впровадження програми. [40]

Такі партнерства поєднують фінансові ресурси, знання та досвід приватного сектору з державними ресурсами та регуляторними можливостями урядів для досягнення спільних цілей.

Ця система теплопостачання, яка вже довгий час є основною для багатьох українських міст, має великий потенціал для модернізації та енергоефективності. Сучасне ЦТ є енергоефективним, що означає, що воно може виробляти та доставляти тепло з більш високою ефективністю, ніж багато інших систем. Це може допомогти містам зменшити їх відповідальність за викиди вуглекислого газу та інших забруднювачів, що сприяє їх цілям сталого розвитку. Завдяки центральній структурі можна забезпечити стабільне теплопостачання густонаселених районів, що важливо для комфорту та якості життя місцевих жителів.

Однак досягнення цих переваг вимагає значних інвестицій у модернізацію та розвиток систем КТ. Це може включати заміну застарілого обладнання, впровадження нових технологій для підвищення ефективності та зменшення відходів, а також розробку нових програм фінансування для підтримки цих зусиль.

Отже, залучення інвестицій, технічної допомоги та інноваційних рішень забезпечить стабільний розвиток українських міст, допоможе їм адаптуватися до сучасних викликів та покращити економічну ситуацію в країні. Сталий розвиток міст буде сприяти відновленню та модернізації централізованого теплопостачання, підтримці малих та середніх підприємств за допомогою програм USAID та EU Blending і впровадженню нових фінансових інструментів. Водночас враховує місцеві умови та залучає міжнародних партнерів, дозволить краще використовувати ресурси, підвищити якість життя людей і досягти довгострокових цілей сталого розвитку. Комплексний підхід може сприяти сталому розвитку міської інфраструктури, підвищувати добробут мешканців міст і створювати сприятливі умови для залучення інвестицій.

3.3 Формування рекомендацій, напрями удосконалення

У сучасному світі, де відбуваються швидкі зміни економічного середовища та зростає потреба в модернізації міської інфраструктури, дуже важливо ефективно

управління ресурсами та впровадження сучасних методів фінансування. В попередньому підрозділі ми розглянули діючі заходи впровадження сталих інструментів. Щоб створити ефективну стратегію їх використання, потрібні чіткі поради та конкретні шляхи покращення. Я виділила декілька рекомендації, що варто реалізувати.

По-перше, це підвищення інституційної спроможності. Воно в Україні передбачає виконання низки заходів, спрямованих на підвищення організаційної спроможності та кваліфікації персоналу.

Проводити регулярні освітні та навчальні програми для муніципальних службовців. Сюди входять курси з управління проектами, фінансового менеджменту, екологічного права та використання інноваційних технологій.

Переглянути та реорганізувати структури місцевого самоврядування з метою підвищення їхньої ефективності. Це може включати створення спеціалізованих підрозділів для управління проектами сталого розвитку.

Голова Національного агентства з питань державної служби Наталія Алюшина наголосила: «Існує висока зацікавленість публічних службовців до теми, яку ми сьогодні обговорюємо, а відтак зараз наші зусилля спрямовуються на підвищення їх рівня знань та компетенцій. Ми вже співпрацюємо з колегами з європейських країн, зокрема Польщею, Фінляндією, Францією, для того, щоб українські публічні службовці мали змогу обмінюватися досвідом з ними.»[41]

Представники Литви, Польщі та Латвії поділилися досвідом змін у освітніх програмах, а також можливостями для навчання державних службовців своїх країн перед і після вступу до Європейського центрального банку.

Підвищення ефективності управління та реалізації проектів, а також оптимізація організаційних структур, залучення експертів і впровадження сучасних інформаційних систем сприятимуть сталому розвитку міських територій.

По-друге, вдосконалення діджиталізації. Так, в Україні вона доволі розвинена, але є аспекти які можна покращити.

Оцифрування повинно охоплювати кілька важливих сфер одночасно. Зокрема, цифровізація державного та державного сектору призведе до покращення якості державних послуг, спрощення процесів і підвищення ефективності, створення сприятливої інфраструктури та забезпечення макроекономічної стабільності. Це також покращить репутацію України на світовому рівні та її позицію в рейтингах. Розвиток ІТ-сектору безпосередньо впливає на спроможність сфери послуг експортувати, оскільки це сектор стає одним із найбільш стратегічно конкурентоспроможних секторів економіки. Розвиток цифрових галузей, таких як кібербезпека, хмарне середовище та штучний інтелект, також є необхідним для інтеграції глобальних ринків у національну економіку. Найкращим інструментом для управління бюджетом є цифровізація, яка сприяє оперативному прийняттю рішень органами державної влади та місцевого самоврядування та надає громадам доступ до актуальної інформації щодо статей бюджетних видатків, а також процесу бюджетного управління в цілому [35].

По-третє, це поліпшення нормативно-правової бази. Це є важливою частиною створення сприятливого середовища для інвестицій, а також успішної реалізації проектів сталого розвитку в Україні. Воно включає ряд рекомендаційних заходів:

- Для залучення іноземних інвесторів важливим кроком є приведення українського законодавства у відповідність до європейських і міжнародних стандартів. Щоб досягти цього, правила та стандарти в галузі екології, енергетики та управління відходами повинні бути адаптовані до стандартів ЄС та міжнародних організацій.
- Удосконалення процедур отримання дозволів і ліцензій, необхідних для реалізації проектів сталого розвитку, а також зниження кількості бюрократичних процедур. Це прискорить завершення інвестиційних проектів, а також зменшить витрати часу та ресурсів на їх підготовку.

- Надання грантів на дослідження та розвиток, зелених облігацій, кредитів з низькими ставками та інших податкових пільг підприємствам, що інвестують у проекти сталого розвитку.
- Забезпечення прозорих умов для ведення бізнесу та гарантій захисту прав інвесторів. Це включає боротьбу з корупцією, вдосконалення судової системи та забезпечення дотримання контрактних зобов'язань.

Підвищення інвестиційної привабливості та стале розвиток міської інфраструктури забезпечуватимуть зміни, спрямовані на гармонізацію законодавства, спрощення процесів, підвищення прозорості та підтримку інновацій.

Четвертим пунктом буде моніторинг та оцінка ефективності. Розробка та впровадження таких систем дозволяє швидко вирішувати проблеми, оцінювати ефективність проектів і приймати обґрунтовані рішення. Для цього необхідно встановлення конкретних, вимірюваних, досяжних, релевантних і обмежених у часі показників, які дозволяють оцінювати прогрес і результативність проектів, спрямованих на стале функціонування. Приклади таких показників можуть включати підвищення енергоефективності, покращення якості води, скорочення викидів CO₂ тощо. Також, використання сучасних інтелектуальних систем, які дозволяють автоматизувати процеси збору, обробки та аналізу даних. Це забезпечує своєчасну та точну інформацію для моніторингу проектів.

Знадобиться регулярні перевірки використання фінансових ресурсів незалежними аудиторами, щоб переконатися, що витрати відповідають затвердженим бюджетам і що немає зловживань. Ділі відбуватиметься оцінка ефективності та результативності виконання проектів з точки зору досягнення поставлених цілей та використання ресурсів. Після формується підготовка звітів про хід виконання проектів, які містять інформацію про досягнення цілей, використані ресурси та проблеми, з якими стикаються. Це створює довіру та прозорість для громадськості та інвесторів.

Регулярні зустрічі та консультації з зацікавленими сторонами, такими як бізнес, урядові органи та громадськість, є важливими для обговорення результатів і планів на майбутнє.

Таким чином, невід'ємною частиною успішного управління фінансовими ресурсами є моніторинг і оцінка ефективності проектів сталого розвитку. Система моніторингу, чіткі показники ефективності, регулярні аудити та прозора звітність допомагають оптимізувати використання ресурсів і досягати цілей сталого розвитку. Ці дії підвищують довіру громадськості та інвесторів до проектів і гарантують прозорість і сталість процесів управління.

П'яте, процес середньострокового бюджетного планування повинен бути відновлений одразу після закінчення війни, оскільки він забезпечує стабільність бюджетної системи, визначаючи пріоритетні завдання та витрати, необхідні для їх виконання. Чітке розуміння тенденцій розвитку бюджетної системи запобігає неефективному використанню коштів і відволіканню ресурсів від найважливіших проектів. Можливість розробити довгострокову стратегію розвитку економіки за допомогою середньострокового бюджетного планування дозволить визначити модель економічного розвитку, необхідні ресурси та реформи. На основі цього варто розробити бюджетну стратегію, яка дозволить збалансувати доходи та видатки протягом багатьох років з обов'язковою залежністю від запланованих змін. Стратегія повинна включати перелік реформ, які є пріоритетними, які витрати на їх розробку та реалізацію та коли вони будуть впроваджені.[35]

Наступне 6, у контексті орієнтації інвестицій бізнесу на сталий розвиток та досягнення ключових цілей розвитку актуальним є створення в Україні офіційного фондового ринку. Незважаючи на те, що в Україні існують фондові біржі, власне фондовий ринок ще не повноцінно запрацював[6].

Функціонування фондових бірж в Україні нині є неефективним через лазівки в регулюванні фондового ринку, недосконалість законодавчої бази та низьку поінформованість потенційних учасників ринку. Розвиток українського фондового ринку є важливим фактором на шляху інвестиційного відновлення та ринкової

трансформації української економіки. Крім того, зрілі фондові ринки відіграють важливу роль у сприянні врахуванню факторів ESG (екологічні, соціальні аспекти та аспекти корпоративного управління) під час прийняття інвестиційних рішень і, отже, є посібником для інвестування в компанії, які максимально сприяють досягненню ЦСР.

Наприклад, західні фондові біржі заохочують компанії розкривати нефінансову інформацію про аспекти ESG своєї діяльності у відповідь на зростаючий інтерес інвесторів до питання сталого розвитку.

Формування офіційного фондового ринку в Україні не тільки сприятиме підвищенню уваги всіх учасників фондового ринку до питань сталого розвитку, а й стимулюватиме розвиток та розповсюдження нових фінансових інструментів, таких як стійкі облігації.[6]

Нарешті, наявність комплексного та довгострокового стратегічного плану розвитку, а також інтеграція Центрального банку в бюджетний процес є важливою частиною залучення, ефективного та розумного використання наявних і потенційних фінансових потоків. Уряд, співпрацюючи з міністерствами та відомствами, має налагодити та синхронізувати процеси планування для всіх стратегічних документів і планів заходів, щоб уніфікувати ієрархію цих документів. Зокрема, ефективний нагляд за фінансуванням центрального бюджету та гармонізація стратегічного планування з бюджетним процесом є життєво важливими. Крім того, для покращення процесу фінансового розвитку необхідно почати використовувати механізм Інтегрованої національної фінансової системи (INSF) Центрального банку. Цей механізм повинен допомогти зосередитися на зосередженні ресурсів з усіх наявних ресурсів, а також допомогти розробити методи для кращого управління всіма фінансовими потоками [6].

Ці заходи сприятимуть розвитку інтегрованих та структурованих підходів до мобілізації фінансових ресурсів для вирішення питань сталого розвитку відповідно до встановлених стратегічних планів.

За результатами аналізу фінансових інструментів, а також стратегії розвитку та модернізації України можна зробити наступні висновки. По-перше, створення ефективного та прозорого бюджетного процесу має важливе значення для відновлення країни. Застосування міжнародних фінансових елементів, таких як спеціальний інструмент, запропонований Європейською комісією, сприятиме макрофінансовій стабільності та переходу до зеленої, цифрової та інклюзивної економіки.

По-друге, комплексна стратегія і міжнародна допомога може стати важливим елементом підвищення ефективності використання фінансових інструментів розвитку українських міст. Використання механізмів державно-приватного партнерства сприятиме залученню приватних інвестицій та збільшенню частки відновлюваних джерел енергії.

По-третє, війна сильно вплинула на український фінансовий сектор, особливо на банки, які зазнали значних збитків. Це створює проблеми для інвестування в інноваційні проекти та економічного розвитку в цілому. Водночас для успішного управління фінансовими ресурсами необхідно регулярно проводити моніторинг та оцінку ефективності проектів, що сприятиме прозорості та підвищенню довіри громадськості та інвесторів. Нарешті, важливо відновити процес середньострокового бюджетного планування одразу після закінчення війни, щоб забезпечити стабільність бюджетної системи та ефективне використання коштів. Розвиток фондового ринку та залучення приватних інвестицій також є важливими факторами на шляху ринкової трансформації української економіки.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній бакалаврській роботі зроблено теоретичне узагальнення, розглянуто основні елементи сталого фінансування для міського розвитку, проаналізовано існуючі фінансові інструменти та їх вплив на соціальні, екологічні та економічні процеси, а також запропоновано нові методи вирішення проблеми сталого міського розвитку. Дослідження призвело до таких результатів, які містять елементи наукової новизни та мають теоретико-методичне та практичне значення.

У теоретичному розділі розглянуто та класифіковано існуючі фінансові інструменти забезпечення сталого міського розвитку. Ці інструменти включають зелені облігації, стійкі взаємні фонди та інші, які сприяють екологічній стабільності та покращенню якості життя населення.

Запропоновано шляхи вдосконалення методів аналізу та оцінки фінансових інструментів сталого розвитку задля, виявлення їх впливу на соціальні та екологічні аспекти міського середовища.

Оцінювання економічного розвитку міст України виявило важливі проблеми, пов'язані з асиметрією інформації та відсутністю прозорості фінансових операцій. Ці проблеми ускладнюють інтеграцію стійкого фінансування з системою міського управління.

Дослідження показало, шляхи включення зелених облігацій та інших фінансових інструментів в практику міського управління, щоб забезпечити стійкий розвиток і економічне зростання.

Проаналізовано соціальні наслідки впровадження сталого фінансування та виявлено його вплив на покращення якості життя мешканців міст і зменшення соціальної нерівності.

Запропоновано нові підходи до інтеграції екологічних, соціальних та управлінських аспектів (ESG) у фінансові рішення, що дозволить зменшити

негативний вплив на навколишнє середовище та більш ефективно керувати міським розвитком.

Для досягнення цілей сталого розвитку в управлінні містами та регіонами запропоновано застосовувати методи та алгоритми сталого фінансування.

Аналіз світового досвіду впровадження сталого фінансування дозволив визначити найкращі практики та шляхи їх адаптації до конкретних обставин міста.

З метою оцінювання впливу фінансових інструментів сталого розвитку на економіку міста та прийняття раціональних управлінських рішень, розроблено відповідні стратегії.

Дослідження, які повинні були проведені, включають дослідження впливу сталого фінансування на різні аспекти міського розвитку та створення нових фінансових інструментів для підтримки сталого економічного зростання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Sommer, S. Sustainable Finance: An Overview. 2020.URL: https://www.giz.de/en/downloads/Sustainable%20Finance_English_version.pdf
2. БАНК УКРАЇНИ, Національний. Політика щодо розвитку сталого фінансування на період до 2025 року. 2021. URL: https://bank.gov.ua/ua/file/download?file=Policy_rozvytok-stalogo-finansuvannja_2025.pdf
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови [Текст] : 250000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. – К. : Перун, 2005. – 1728 с.
4. Коваленко, Ю. М., & Літвін, Я. А. (2019). Фінансові інструменти, їх класифікації та напрями інноваційних розвідок. *Проблеми і перспективи економіки та управління*, (1 (17)), 132-142.
5. Skolimowska, A. (2019). Charakterystyka, klasyfikacja i funkcje instrumentów finansowych. *Civitas et Lex*, (2 (22)), 23-37.
6. “Аналіз джерел та інструментів залучення фінансових ресурсів для фінансування ЦСР.” Програма розвитку ООН. 2022. [Електронний ресурс].URL: <http://surl.li/smtlg> (скорочене посилання)
7. Наукові основи національної стратегії сталого розвитку України / за ред. М. А. Хвесика. Київ : ІЕПСР НАНУ, 2013. 40 с.
8. Національний банк України. Національний банк презентував політику щодо розвитку сталого фінансування на період до 2025 року: Електронний ресурс. 14.11.2023. URL:<https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-prezentuvav-politiku-schodo-rozvitku-stalogo-finansuvannya-na-period-do-2025-roku>
9. World Economic Forum (WEF) (2020): “Global Risk Report 2020”;URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Risk_Report_2020.pdf.

10. Network for Greening the Financial System (NGFS) (2019): “NGFS First Comprehensive Report: A Call for Action - Climate Change as a Source of Financial Risk”; URL: <https://www.ngfs.net/en/firstcomprehensive-report-call-action>
11. Carney, M. (2019). “Open letter on climate-related financial risks”; URL: <https://www.bankofengland.co.uk/news/2019/april/open-letter-on-climate-related-financial-risks>
12. European Banking Authority (2020): “Sustainable Finance: Market Practices”; URL: https://www.eba.europa.eu/sites/default/files/document_library/Sustainable%20finance%20Market%20practices.pdf
13. Bank of England (BoE) (2019): “Discussion Paper: The 2021 biennial exploratory scenario on the financial risks from climate change”; URL: <https://www.bankofengland.co.uk/-/media/boe/files/paper/2019/the-2021-biennial-exploratory-scenario-on-the-financial-risks-from-climate-change.pdf>
14. The recommendations developed by the “Task Force on Climate-related Financial Disclosures” (TCFD), an initiative by the Financial Stability Board (FSB).(2023). URL: <https://www.fsb-tcfd.org/>
15. Bank for International Settlements (2020): “The green swan: Central banking and financial stability in the age of climate change”; URL: <https://www.bis.org/publ/othp31.pdf>
16. Favoretto, A. (2020) “EESG, o novo ESG: E diz respeito à economia, que se soma aos conceitos ESG”; Valor Econômico,;URL: <https://valor.globo.com/financas/coluna/eesg-o-novo-esg.ghtml>.
17. Holovko, V. (2020). СВІТОВИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЛЯ СТРУКТУРНОЇ ПЕРЕБУДОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://npndfi.org.ua/docs/NP_20_01_088_uk.pdf - Дата звернення:15.05.2024
18. Schumacher, K.; Chenet, H.; Volz, U. Sustainable Finance in Japan. *J. Sustain. Financ. Invest.* **2020**, *10*, 213–246.

19. Zhan, C.; de Jong, M. Financing Eco Cities and Low Carbon Cities: The Case of Shenzhen International Low Carbon City. *J. Clean. Prod.* **2018**, *180*, 116–125.
20. Hoasiuhu, F. Developing a Self-Sustaining Protected Area System: A Feasibility Study of National Tourism Fee and Green Infrastructure in the Solomon Islands. *J. Sustain. Financ. Invest.* **2012**, *2*, 287–302.
21. Liyanage, S.I.H.; Netswera, F.G.; Motsumi, A. Insights from EU Policy Framework in Aligning Sustainable Finance for Sustainable Development in Africa and Asia. *Int. J. Energy Econ. Policy* 2021, *11*, 459–470
22. Cormack, C.; Donovan, C.; Köberle, A.; Ostrovnaya, A. Estimating Financial Risks from the Energy Transition: Potential Impacts from Decarbonization in the European Power Sector. *J. Energy Mark.* 2021, *13*, 1–49.
23. Leita, J.; Ferreira, J.; Santibanez-Gonzalez, E. Green Bonds, Sustainable Development and Environmental Policy in the European Union Carbon Market. *Bus. Strat. Environ.* 2021, *30*, 2077–2090.
24. Harper Ho, V. Non-Financial Reporting & Corporate Governance: Explaining American Divergence & Its Implications for Disclosure Reform. *Account. Econ. Law Conviv.* 2020, *10*, 20180043.
25. Nathwani, J.; Ng, A.W. Investing in the next Generation of Infrastructure for Sustainable Energy in Canada. *J. Sustain. Financ. Invest.* 2014, *4*, 272–279.
26. Fatoki, O. Sustainable Finance and Small, Medium and Micro Enterprises in South Africa. *Acad. Account. Financ. Stud. J.* 2021, *25*, 1–7.
27. Gomez, J.F.; Basterra, M.L. Fostering green financing at the subnational level. the case of the basque country. *Ekonomiaz* 2021, *99*, 150–181.
28. “Що пропонують для зеленого відновлення України.” Green Transform. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://greentransform.org.ua/shho-proponuyut-dlya-zelenogo-vidnovlennya-ukrayiny/>. - Дата звернення: 15.05.2024
29. “Сектор фінансів.” Офіційний веб-сайт Національного банку України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial>. - Дата звернення: 15.05.2024

30. «Стратегія розвитку міста Києва». Департамент економіки та інвестицій Києва. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://dei.kyivcity.gov.ua/content/strategiya-rozvytku-mista-kyieva-do-2025-roku-nova-redakciya1.html> - Дата звернення: 15.05.2024

31. Європейський інвестиційний банк. (2021, 10 грудня). Україна: Київ оновить міський електротранспорт завдяки 100 млн євро кредиту від ЄІБ. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.eib.org/en/press/all/2021-446-ukraine-city-of-kyiv-to-upgrade-urban-electric-transport-with-a-eur100-million-loan-from-the-eib?lang=uk>. - Дата звернення: 15.05.2024

32. Стратегія розвитку Київської області на період 2021-2027 років. Київська обласна державна адміністрація. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://koda.gov.ua/wp-content/uploads/2021/12/strategiya-ko-2021-2027-.doc> Дата звернення: 16.05.2024.

33. Павлюченко, Ю. М., КНЕУ (2022). ЩОДО ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ. Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, 208.

34. Аналітичний звіт про пошкодження. - Київська школа економіки, (2024). - URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/04/01.01.24_Damages_Report.pdf Дата звернення: 18.05.2024

35. Дудніков І. В., Ковальчук Т. В., Сизоненко О. С. Бюджетна система України: вплив війни та виклики післявоєнної реконструкції [Електронний ресурс] / І. В. Дудніков, Т. В. Ковальчук, О. С. Сизоненко // ResearchGate, 2023. — Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/374970117_Budget_system_of_Ukraine_impact_of_war_and_challenges_of_post-war_reconstruction. Дата звернення: 18.05.2024

36. Організація "Save Ukraine". Вплив корупції на розвиток країни [Електронний ресурс] // Save Ukraine, 2023. — Режим доступу: <https://saveukraine.co.ua/?p=14899> Дата звернення: 18.05.2024

37. Огляд міжнародних програм фінансування для МСП [Електронний ресурс] // Платформа Дія.Бізнес, 2023. — Режим доступу: <https://business.diia.gov.ua/knowledge/programi-finansuvanna/oglad-miznarodnih-program-finansuvanna-dla-msp>. Дата звернення: 18.05.2024

38. Міністерство економіки України. Стан здійснення державно-приватного партнерства в Україні [Електронний ресурс] // Міністерство економіки України, 2023. — Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-1ffb7ee1be26&title=StanZdiisnenniaDppVUkraini>. Дата звернення: 18.05.2024

39. Європейська комісія запропонувала створити спеціальний інструмент для підтримки відновлення України [Електронний ресурс] // Європейська служба зовнішніх справ, 2023. — Режим доступу: <http://surl.li/ttjeu> (скорочене посилання) Дата звернення: 18.05.2024

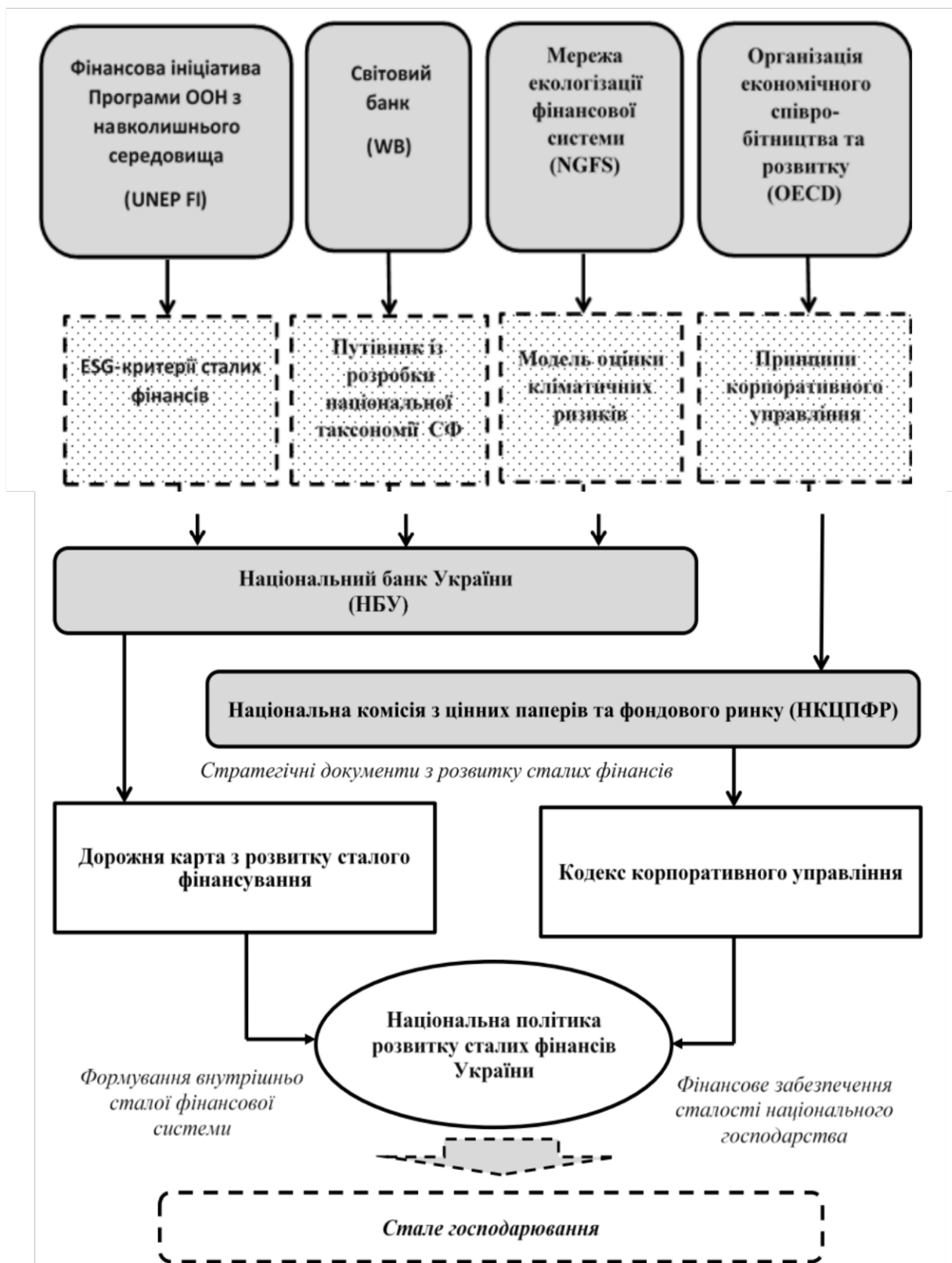
40. Інструмент фінансування модернізації систем централізованого теплопостачання в Україні [Електронний ресурс] // Північна екологічна фінансова корпорація (NEFCO), 2023. — Режим доступу: <https://dh-ukraine.nefco.int/ukr/>.

41. Aspen Institute Kyiv. Підвищення інституційної спроможності та відповідальності. [Електронний ресурс] // Лівий берег. — Режим доступу: https://lb.ua/blog/aspen_institute_kyiv/552923_pidvishchennya_institutsiynoi.html. — Дата звернення: 19.05.2024.

ДОДАТКИ

Додаток А

Формування стратегічних засад розвитку сталих фінансів в Україні

Форма звіту подібності

Ім'я користувача:
Регіоналістики і туризму Шмігельська Євгенія

ID перевірки:
1016296718

Дата перевірки:
30.05.2024 04:10:38 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
30.05.2024 05:38:44 EEST

ID користувача:
100005731

Назва документа: Сологуб_Т_М_бакалавр_РУ_2024

Кількість сторінок: 54 Кількість слів: 10715 Кількість символів: 85098 Розмір файлу: 5.53 MB ID файлу: 1016091533

5.63% Схожість

Найбільша схожість: 0.81% з Інтернет-джерелом (<https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2022-11/%D0%90%D>)

4.85% Джерела з Інтернету 239 Сторінка 56

3.27% Джерела з Бібліотеки 515 Сторінка 58

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи 1